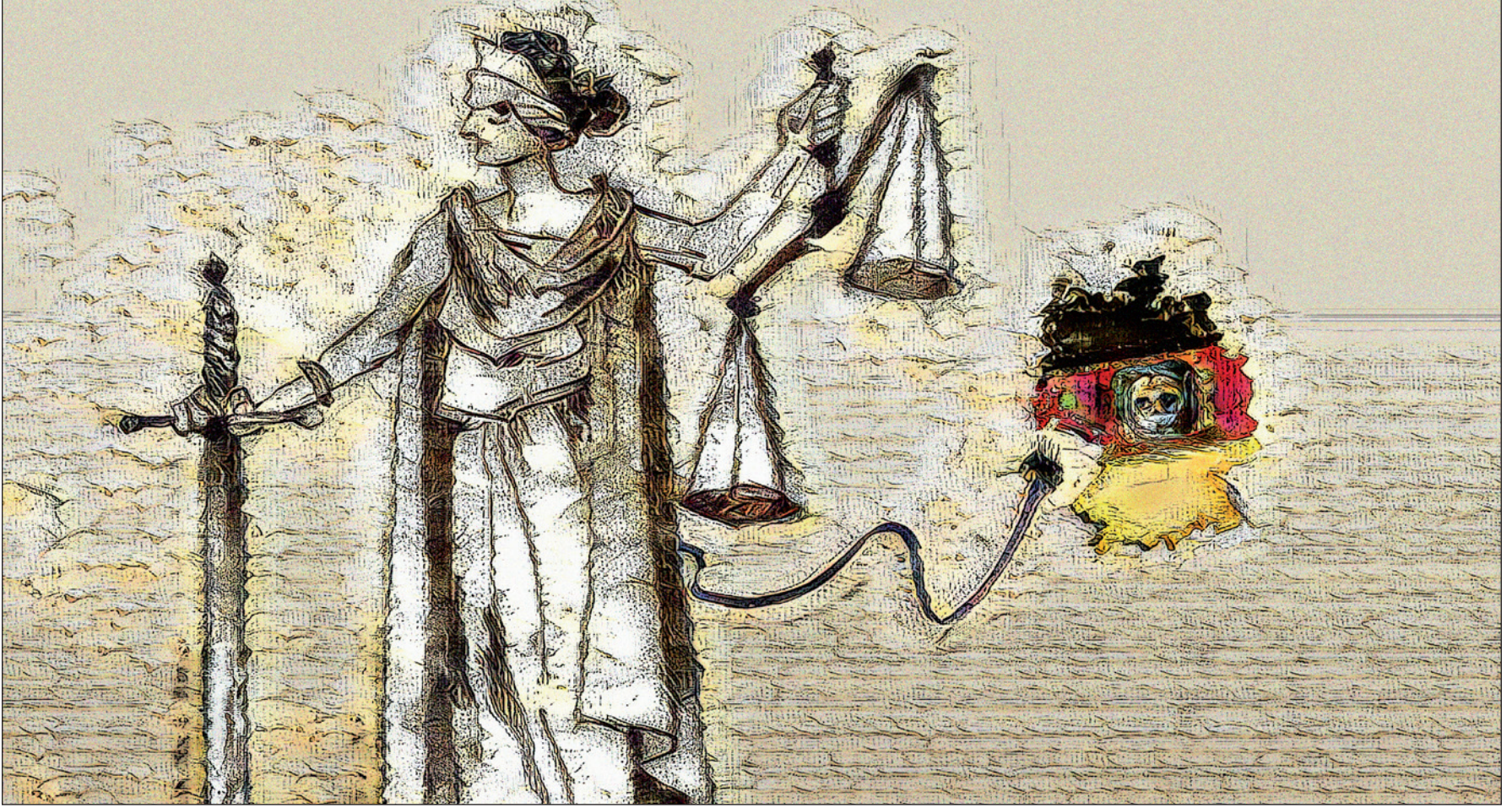

Triyaj* Düzeni!

Kimin Fiziki, Ekonomik ve Sosyal Olarak Hayatta Kalacağına Dair

*Triyaj, Fransızca triage, 'seçme, ayıklama, eleme' kelimesinden gelmektedir'.

"Fransız cerrah Baron Dominique Jean Larrey 1792 yılında Napolyon Savaşları sırasında triyajı geliştirmiştir. Kaynakların kıt olduğu zamanlarda, çok sayıdaki yaralıdan hangisinin önce

tedavi edileceğine karar verecek bir sisteme ihtiyaç vardı. Triyajın amacı askerleri mümkün olan en kısa sürede tekrar göreve hazır hale getirmektir. Bu, en çok ihtiyacı olan kişilerden ziyade, iyileşme şansı en yüksek olan kişilerin ilk önce yardım alması anlamına geliyordu²".

Yoğun bakım yatak sayısı kaç? Beda-

²<https://www.quarks.de/gesundheit/medizin/was-das-triage-system-zu-bedeutet-hat/>

va yatak kime tahsis edilecek? Personel ve yoğun bakım yatak sayısı neden az? Yasal olarak herkesin fiziksel bütünlük ve dolayısıyla yaşam hakkı saklıyken, triyaj için hangi ölçütlere dayanarak karar veriliyor? Bu yaşam hakkı kıt kaynaklar (yatak sayısı, personel eksikliği vb.) nedeniyle kısıtlanabilir mi? Korona salgını sırasında bu yönde yaygın tartışmalar yürütüldü.

Ve pandemide karşılaşılan "triyaj", yani kimin solunum cihazına bağlanma önceliğine sahip olduğu tartışmalarını geride bıraktığımızı düşünürken, şimdi de bir sonraki olayla, yani "ekonomik triyaj" ile karşı karşıyayız.

Şimdi de Ukrayna savaşı gerekçe gösterilerek yeterli enerji kaynağı (gaz,

Devamı 2. sayfada ►

SAVAŞ ZAMANLARINDA POLİTİK (İNSAN HAKLARI) EĞİTİMİ

Michael Klundt

20 yıl önce ABD'nde benzer bir durum vardı. Irak'a karşı uluslararası hukuku ihlal eden ve yüz binlerce ölüme yol açan saldırı savaşı için bayraklarını dışarıya asmayanlar, vatansever komşularıyla yüz yüze geliyordu ve barış hareketinden olanların zaman zaman polis ya da istihbarat kapısını çalıyordu. O sırada uluslararası hukuka aykırı Irak saldırganlığına katılmak istemeyen "kurbağa bacağı yiyicisi korkak Fransızları" cezalandırmak için şampanyalar sokağa dökülüyor, "French Fries" in kızarmış patateslerine "Freedom Fries" denmeye başlıyordu.

SAYFA 4-5

EĞİTİM ÜZERİNE NOTLAR

Franz Hamburger

Kapitalist toplumun başlıca meşrulaştırmasında eşitsizliğin kaldırılması değil, aksine eğitim yoluyla bireyin sosyal yükselişi ana yapıyı oluşturuyor. Bu, Federal Almanya eğitim politikasının özü olmaya devam ediyor ve partilerin yayımladığı programlarda bunu kanıtlamak mümkün². "Yükselişin" ilişkisel boyutu sadece bireysel çabaların değil, toplumsal değerlendirmenin de kanıtlayıcı ölçütüdür. Herkesin erişemeyeceği şey için rekabet, ve yükselirken yalnızca az sayıda kişinin erişebileceği şey için rekabete girmek eğitim sürecini hamster çarkında koşturarak yozlaştırır.

SAYFA 6

'Batı'nın' Ukrayna Savaşına Tehlikeli Yaklaşımı - Ters Yönlü, Zorunlu, Pragmatik bir Aydınlatma için 5 Tez

Armin Bernhard

Barış politikası içerikli bir eğitim-öğretim çalışmasının görevi, uluslararası ilişkiler sistemini ve içerdiği çatışma potansiyelini farklı yönleriyle değerlendirebilmek üzere uygun bir zemin hazırlamak için, olabildiğince daraltılmış tartışma kültürünü çok çeşitli kaynakları devreye sokarak kırmaktır. Kamuoyuna aktarılan görüşlerin karşısına farklı pozisyonlardan beslenen, geniş bir yelpazeye yayılan görüşler çıkartılmalı. Dost Ukrayna imgesini sahip olduğu devasa faşizm sorununu dışarıda bırakarak işleyen ve aynı zamanda düşman Rusya imgesini şeytan düzeyine yükselten bir habercilik, aydınlatma karşıtı karakteri ile demokratik bir söylem kültürüyle katiben bağdaşmaz.

SAYFA 10

SAVAŞ ZAMANINDA BARIŞ İÇİN EĞİTİM

Rosa Cañadell

Barış için eğitim vermek istiyorsak, çatışmaların eleştirel analizi ve dünyanın nasıl işlediğinin anlaşılması konularını da irdelememiz gerekmektedir. Yani öğrencilerin dünyadaki savaş ve şiddetin nedenlerini ve sonuçlarını anlamalarına yardımcı olacak bilgilerin aktarılması gerekmektedir. Çatışmaların çözümünde şiddetin olumsuz bir yöntem olduğunu açıkça ifade etmeliyiz. Şiddet kullanılması durumunda kazanan mantık ya da adalet değil, güçtür. En güçlü olan mutlaka en iyi olmak durumunda değildir. Diğer yandan, şiddet hiçbir çatışmayı çözmez, sadece gizler.

SAYFA 14

Triyaj Düzeni!

1. sayfadan devam... ►

petrol, kömür vb.) olmadığı vurgulanıyor. Dolayısıyla tartışma da alevlenmiş oluyor. Bu kez konu ekonomik triyaj (örneğin gaz acil durum planı) ve “hayatta kalmak için” mevcut enerji kaynağının kime tahsis edileceği. Sanayiye mi yoksa özel hanelere mi?

Sistem için vazgeçilir ya da vazgeçilmez olmak

Vücut ısısı birkaç derece düşerse, hipotermi süreci başlar. Vücut sıcaklığındaki daha büyük düşüş, kanın hayati organlara (kalp, beyin vb.) taşınmasına neden olur ve el, ayak parmakları, burun, yanaklar veya kulaklar gibi yumuşak kısımları özellikle savunmasız hale getirir, hatta bu vücut kısımlarının donarak ölmesine neden olabilir. Organizma, ölüm gerçekleşene veya yardım gelene kadar vücudun diğer kısımların-

dan vazgeçerek “sistemle ilgili” önemli organları korumaya çalışır.

Normalde beden için şöyle denebilir: “Tüm organ ve uzuvlar” eşittir (teori). Ancak uygulamada organların “önemine” göre bir “öncelik” söz konusudur (pratik). Enerji kaynakları için de durum aynı. Enerji kaynakları artık gerektiği gibi mevcut değilse ve tamamı tedarik edilemiyorsa, rasyon yapmak kaçınılmazdır (reel politika). Tek soru, “eşitlik ilkesi” (hukuk) dikkate alındığında, öncelik tanımının nasıl olacağıdır? Ve buna kimin karar vereceğidir?

Enerji kaynaklarının dağıtımında önceliğin kime verileceğine dair ölçüt nedir? “Toplum genelinin tedarikini güvence altına almaktaki önem”dir. Bunun ne anlama geldiği 2008 finans krizi

ve Korona pandemisi deneyimlerinden biliniyor; “sistemin varlığı için önemli” şirketler milyarlarca avro ile kurtarılıyor, çünkü bunların konumu “toplum genelinin tedarikini güvence altına almaktaki önemi” vazgeçilmezken, sessiz çoğunluk bunun bedelini iflas, enflasyon ve sosyal hakların kısıtlanması yoluyla ödüyor.

Bu yeni krizin de bedelini en çok etkilenen kesimin ödemesi gerektiğine dair teklifler yukarıdakilerden gelmeye başladı bile. En kırılgan kesimin daha az ısınması, ücret artışı talep etmemesi, ev ortamında kalın kazak giymesi, soğuk duş alması, daha az yemesi, yoksullar için düşünülmüş sıcak barınaklara gitmesi isteniyor. Maliye Bakanı Lindner, Hartz IV yardımlarını büyük ölçüde azaltmayı bile planlıyor.

Her şey eksik. Yoğun bakım yatak sayısı az, hemşire, öğretmen, zanaatkar, hakim, polis, hasat işçisi, aşçı, fırıncı, kreş, çocuk bakıcısı, şoför, garson açığı var. Havaalanlarındaki bavul paketleyicileri bile bulunamıyor. DAX şirketleri ise rekor kârlar açıklarken, ücret taleplerinden vazgeçmeleri ve daha fazla çalışmaları için insanlara baskı yapılıyor.

Eğer triyajın ölçütü “toplum genelinin tedarikini güvence altına almakta-ki önem” ise, o zaman kaynakların bu “adil dağılımının” neye benzeyeceği, kimin neye göre karar vereceği ve kimin fiziki, ekonomik ya da sosyal olarak hayatta kalmasına izin verileceği tahmin edilebilir; “sistemin devamı için vazgeçilmez” olanlara. Siz bu ayrıcalıklı gruba dahil misiniz?

■

www.politeknik.de

Politeknik
info@politeknik.de

Posta adresi: **Politeknik** • Postfach 25 03 48 | 40092 Düsseldorf

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa

Alıntılar

2. Sayfa

içindekiler

3. Sayfa

Christoph Butterwegge
Covid 19 Pandemisinin Kazanan ve Kaybedenleri

4.- 5. Sayfa

Michael Klundt
Savaş Zamanlarında Politik (İnsan Hakları) Eğitimi

6. Sayfa

Franz Hamburger
Eğitim Üzerine Notlar

7. Sayfa

Bülent Kaya
Ukrayna Mültecileri ve “Demek ki İsteyince Oluyormuş” Halinin Düşündürdükleri

8.- 9. Sayfa

Michael Winkler
Kültürel Kimliğin Temellükü - Daha Fazla Ayrımlandırmaya Çağrı

10. Sayfa

Armin Bernhard
'Batı'nın' Ukrayna Savaşına Tehlikeli Yaklaşımı - Ters Yönlü, Zorunlu, ragmatik bir Aydınlatma için 5 Tez

11. Sayfa

Dr. Yeşim Kasap Çetingök
Okul Disiplininde Güç Dengeleri

12. Sayfa

W-D. Bukow
Mahallinde Neo-nasyonalizm.Köln'ün bir semtinde işlevsel bir yapıçözümünden neo-nasyonalist-ırkçılık sonrası bir yapıçözümüne geçiş üzerine

13. Sayfa

Rosa Cañadell
Savaş Zamanında Barış için Eğitim

14. Sayfa

Wolfgang Bittner
Ukrayna'da Vekâlet Savaşı

15. Sayfa

Johanna Gütllich ve Judith Kaiser
Almanya'da Çocuk Hakları Okulları

16. Sayfa

Julian Assange

KÜNYE | IMPRESSUM

Politeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çökyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim
info@politeknik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yapraklıran

Çeviri: PoliTeknik

Christoph Butterwegge

Covid 19 Pandemisinin Kazanan ve Kaybedenleri

Covid 19 pandemisi ve onun da ayrıca tetiklediği durgunluk ve de devletin sağladığı iyi düşünülmemiş finansal destekler nedeniyle insanların yaşam, gelir ve zenginlik dengeleri daha da çok bozuldu. Ancak Korona krizinden kimin en çok etkilendi ve kimin ez fazla çıkar sağladığı sorusuna verilecek yanıt ile pandemiden doğru siyasal çıkarsamalar yapılabilir.

Pandeminin ana mağdurları: Mali durumu zayıf ve bağışlıkları düşük olanlar

Toplum üyelerinin sağlık durumu, iş ve yaşam şartları ve de gelir, varlık ve konut koşulları kısmen birbiri arasında büyük farklılık gösterdiğinden, virüse yakalanma riskleri de nüfus içerisindeki her bir meslek grubu, sınıf ve katman arasında farklı bir dağılıma sahiptir. Covid 19 hastalığı, Almanya'yı 19. yüzyılda etkisi altına alan ve bakterilerin – kolera, verem, tifüs – neden olduğu epidemilerin gelir ve bağışlılık düzeyi en zayıf kesimleri vurmasına dönük karakteristik özelliğini taşıyor – kişiler bakımından birbiriyle tesadüfen kesişmeyen iki grup.

Gelir ve bağışlılık düzeyleri düşük olduğundan, ana mağdurlar evsizler ve sokakta yaşayanlar, güvenli bir ikamet hakkı bulunmayan göçmenler, engelli insanlar, bakıma muhtaçlar, madde bağımlıları, seks işçileri, geliri olmayanlar, düşük gelirli, en düşük emekli maaşı alanlar ve devlet yardımlarından yararlanarlardan (İşsizlik Parası II'den, sosyal ödenekten, yaşlılara verilen temel geçim parasından yararlanırlar, geliri düşenler ve de mülteci başvurusu statüsündekilere verilen yardım) ve de suçluların, sığınmacıların, iş sözleşmesiyle büyük Alman mezbahanelerinde ya da et üretiminde çalışmak üzere (Güney) Avrupa'dan gelenlerin ve sezon işçilerinin kaldıkları toplu barınaklarda yaşayanlardır.

Kalacakları bir yerleri olmayan evsiz ve barksızlar virüse yakalanma riskine rağmen – sağlıkçıların, virolog ve politikacıların aynı ölçüde talep ettikleri – “evde kalın” kuralına uyamadı. Ama tekrar eden kapanma esnasında onlar ne sokak gazetelerini satabilmiş ne de depozitli şişeler toplayabilmiştir veya yayalar geçmediğinden ya da virüs kapma korkusundan mesafeyi korusu-

duklarından, geçimlerini dilenerek de sağlayamamışlardır. Onlar kuşkusuz Covid 19 pandemisinin ana mağdurları arasında yer almakla birlikte, ne kamuoyunun ilgi odağında ne de devlet yardımlarının hedefinde değillerdi.

Sığınmacıları ağırlayan kabul merkezleri virüslerin yayılması için elverişli koşullar yarattı, çünkü sıklıkla birden çok kişi kendi alanlarına çekilme olanağı sunmayan bir odaya yerleştirilmişti.

ZENGİN VE AŞIRI VARLIKLILAR HİSSE SENETLERİ, GAYRİMENKUL VE DEĞERLİ METALLERDEKİ YÜKSEK DEĞER ARTIŞLARIYLA VARLIKLARINI ARTTIRIRKEN, YOKSULLAR BİR KEZ DAHA EKONOMİK GELİŞMELERİN KAYBEDENİ OLDU

Sığınmacıların kaldığı toplama merkezlerinde kolektif karantinalar özel bir sorun oluşturmuyordu, çünkü herkes, bir diğer ifadeyle ne kendileri virüs kapmış ne de virüs kapmış birisiyle doğrudan temas etmiş kişiler de karantinaya maruz kalmıştı.

Koronavirüsün kopardığı tedarik zincirleri ve dağıtım yapısındaki aksamlar, pazarların kaybedilmesi ve de enfeksiyondan korunma yasası uyarınca, pandemiye karşı önlem olarak resmi kurumlar tarafından kapatılan dükkanlar, restoran, otel, diskotek, kulüp, sinema, tiyatro ve diğer kültür merkezleri, orada çalışanlar için ciddi mali kayıplara neden oldu, ama ayrıca iflas ve işten çıkarmalara yol açtı. En çok da temasın yoğun olduğu ve düşük gelirli çalışanların çalıştığı hizmet sektörleri etkilendi: Kuaförlere, ayak bakımı yapanlara ve fitness stüdyolarında çalışanlara burada değinilmiş olsun.

Pandeminin en büyük fırsatçıları: Krizin kazananları olarak zenginler

Pandeminin sosyoekonomik kutuplaştırma dinamiği zenginlere gelince durmadı. Bir işadamlarının faal olduğu ya

da bir finans yatırımcısının girişimde bulunduğu iş kolu tamamen belirleyiciydi. Çünkü örneğin bir inşaat malzemeleri marketi ya da fuar stand yapım şirketi, bir kuaför salonu ya da bisiklet mağazası sahibi olmak arasında büyük bir fark vardı. Pandemi kaynaklı kriz felaketinin başlıca fırsatçıları arasında en kazançlı şirketlerin en zengin sahipleri yer alıyordu. Gastronomi, turizm ve havacılık endüstrisi ciddi kayıplar yaşarken, krize dayanıklı branşlarda faaliyet

yürüten büyük şirketler Korona krizinde fazladan kâr sağladı: Ucuzcu gıda marketleri, itiriyatçı mağazaları, posta sipariş ticareti, paket servisi, dijital ekonomi ve ilaç endüstrisi öne çıkanlardır.

Büyük şirketler henüz 2020 Mart ayında oluşturulan federal devletin 600 milyar avro büyüklüğündeki ekonomik istikrar fonundan birkaç kez kapsamlı mali destek aldı. Bunlar bir yandan garantilerdi ve diğer yandan, ikincil derecede ödeme önceliğine sahip olan borçlanma araçlarını, kefalet senetlerini ve komanditleri içeren sermaye yapısının yeniden düzenlenmesi için alınan önlemlerdi. başvuruları kabul edilen ve ciddi boyutlarda devlet desteği alan tanınmış şirketler arasında Deutsche Lufthansa AG, TUI AG, Adler Modemärkte AG ve Galeria Karstadt-Kaufhof GmbH bulunuyordu.

Bir şirketin hasılatı ne kadar yüksek ve bu nedenle genelde daha büyük ve sermayesi daha güçlü ise, geçici katma değer vergisi indiriminden o denli çok yarar sağlamıştır, özellikle de bu indirimler müşterilere yansıtılmamış olduğunda. Görünüşe göre, pazar ekonomi-

sindeki girişimcilerin kendiliğinden “yüksek başarılı”* olarak kabul edildiği neoliberal ideoloji, devletin sübvansiyon uygulamasına da yansımış.

Aslında dünyanın her yerinde olduğu gibi Almanya'da da hisse senetlerinin değeri Covid 19 pandemisiyle birlikte geçici olarak sert bir düşüş yaşadı, ama asıl dramatik kayıplara uğrayanlar, genel olarak panik tepkilere ve ani satışlara meyilli küçük hissedarlar oldu. Buna karşın BlackRock gibi serbest yatırım fonları ve finans holdingleri açığa satışlarla başarılı bir şekilde hisse senedi kurlarının düşeceğine iddiaya girmiş ve küçük yatırımcıların zararını kâr hanelerine yazmışlardır. Ayrıca büyük yatırımcılar fırsattan istifade oldukça düşük seyreden kurdan ek hisse senedi alımları yapmış ve bunların kısa sürede yeniden rekordan rekora koşmasından kâr etmiş olmalı.

Özet ve çıkarsamalar

Geriye yoksulların, sosyal mağdurların ve varlıkları bulunmayan insanların Covid 19 pandemisinin büyük kaybedenleri olduğunu, buna karşın birçok zengin, girişimci ve sermaye sahibinin Korona krizinden kazanan olarak çıktığını özetlemek kalıyor. Son olarak kırılan tedarik zincirlerinin, artan taşımacılık maliyetlerinin ve de yetersiz hammadde ve ara ürünlerin de neden olduğu enflasyonist fiyat artışı, pandeminin sosyoekonomik paternos-ter etkisini şiddetlendirdi.

Her şeyden önce hanelerde tüketilen enerjide, akaryakıt ve gıda alanında hızla artan tüketici fiyatları, devlet yardımlarından geçinenlerin yanı sıra, alt orta katmanı oldukça ağır bir yük altına soktu. Zengin ve aşırı varlıklı haneler hisse senetleri, gayrimenkul ve değerli metallerdeki yüksek değer artışlarıyla varlıklarını arttırırken, yoksullar bir kez daha ekonomik gelişmelerin kaybedeni oldu. Bunun sonucu: Krizin kazananları federal devlet, eyalet ve belediyelerin borçlarını ödemeli, Korona krizinin kaybedenleri olabildiğince uzun bir süre desteklenmeli ve devletin tam ayarlı destek önlemleriyle dikkate alınmalıdır!

* Yazar “Leistungsträger”, yani “yüksek başarılı” kullanımını kinaye yapmak amacıyla çift anlamlı işlemektedir. Almanca'da “Leistung” başarımın yanı sıra ödeme anlamına da gelmektedir.

Michael Klundt

Magdeburg Stendal Yüksekokulu

Çeviri: PoliTeknik

Savaş Zamanlarında Politik (İnsan Hakları) Eğitimi

Salt çocuk politikası (bilimleri) için önemli olmayan bir konu, barış çabaları için ve silahlanma ve savaş propagandası aracılığıyla savaş hazırlıklarına karşı demokratik, politik eğitimidir. Savaş ve barış, çoğunlukla dikkate alınmayan ya da yalnızca yüzeysel ele alınan başlıca insan hakları ve çocuk politikaları alanıdır. Dünya gezegeni üzerindeki insan yaşamının en önemli ön koşulları olarak barış ve halkların dostluğuna atıfta bulunmayan tek bir BM sözleşmesi yoktur. Savaş güncel bir konu oluşturuyor ve şu günlerde neredeyse her çocuk savaş hakkında bir şeyler duydu. Demokratik, politik eğitim için burada yöneltilmesi olası sorular şunlardır:

1. Savaş nedir?
2. Yetişkin ve çocuklara, kazanan ve kaybedenlere ne yapar?
3. Savaş olmaması barış mı ifade eder?
4. Barışçıl koşullar yaratmak için daha ne gerekli?
5. Savaşlar nasıl doğar?
6. Barışı desteklemek için – çocuklar tarafından da – neler yapılabilir?
7. Sonuç: Yalnızca devletler ve ordular arası tarihsel ve güncel barış önemli olmakla kalmıyor. Şehirde, topluluklarda, okulda, dernekte ve ailedeki günlük ve yaşamsal barış da aynı biçimde önemli. Çocuklar buna neler katabilir?
8. Barış pedagojisi temelli politik eğitimin öğrenim hedefi, savaş nedenleri ile savaş bahaneleri arasında ayırım yapmaktır: Savaş nedenleri çoğunlukla insanlar üzerinde (daha fazla) güç, petrol gibi hammaddeler, bölgeler üzerinde hâkimiyet kurmaktır. Savaş vesileleri ise Batı'yı, insan haklarını vb. savunmak için üretilen bahanelerdir. Savaş nedenleri genelde gizli kalır – savaş bahaneleri savaş propagandası aracılığıyla halka asıl savaş nedenleri

olarak pazarlanır. Böylece silahlanma ve savaş propagandasıyla savaş ve barış hazırlanır. Bunun için her şeyden önce düşman imgeleri önemlidir. Eleştirel çocuk politikası (bilimleri) savaş propagandası ve silahlanmayı savaş hazırlığı ve uygulaması olarak eleştirir, bunların etkisi altında da çoğunlukla sivil, en çok da çocuk ve gençler acı çeker. Ordu, silahlanma ve savaş diğer birçok insani kayıpların yanı sıra, dünya genelindeki en büyük iklim katili ve çevre kirleticisidir. Ekonomik abluka ve yaptırımlar gibi gizli savaşlar da, her şeyden önce ondan etilenen toplumdaki en kırılgan grupların yaşam durumunu kötüleştirir. Öyleyse her kim çocuk hakları veya insan hakları konuları ile ilgileniyor, ama yalnızca Avrupa ya da Almanya'ya ulaşan sığınmacı çocuk ve gençlerin bu haklarını ele almak istiyorsa, o önemli bağlantıları ve nedensel ilişkileri gizlemiş olur. Popüler demagogların aksine, savaş karşıtları ve asker kaçakları sözde sorumluluktan kaçanlar değildir, tam tersi, büyük Alman yazar Thomas Mann'ın da dediği gibi: "Savaş, barışın görevleri karşısında sorumluluktan kaçıştır". Bunu dilsel örneklerle de desteklemek mümkün.

Savaşın dili için örnekler:

"Nükleer silahlardan çekinmemek: Almanya şimdi neden nükleer silahlanma hakkında konuşmak zorunda".

Focus Online, 10.03.2022

"Rus faşist önder Putin'in başına, doğrudan ya da dolaylı olarak Ukrayna'nın bizi ilgilendirmediğini söyleyen Batılı liderlerden daha iyi bir şey gelemez. Lümpen pasifistlerin özellikle siyasette ve daha da çok barış partisi SPD'de birkaç güçlü ortağı var".

(Sascha Lobo, 20.04.2022, Spiegel Online'da çıkan yazı)

"Unutmamalıyız ki Ruslar her ne kadar Avrupalı

görünümüne sahip olsa da, onlar Avrupalı değil – şimdi de kültürel anlamda – şiddete, ölüme başka bir yaklaşımları var".

Florence Gaub, siyaset bilimci, Markus Lanz programındaki sözleri, 12.04.2022

"AB Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Ukrayna için daha fazla silah istiyor"

Zeit Online, 09.04.2022

"Tarım bakanı Ukrayna'ya yeni silahlar göndererek küresel bir açlık felaketinin önlenmesi gerektiğini belirtiyor".

Berliner Morgenpost Online, 17.04.2022

"Yeşiller Partisi AB politikacısı Anton Hofreiter, Ukrayna'ya silah sevkiyatı konusunda, federal hükümete, çekingen duruşu nedeniyle çatışmanın dünya savaşına benzer bir boyuta tırmanma riskini göze aldığı suçlamasında bulundu. Almanya'nın tutumundaki sorun "bizim yaptırımlarda frenlememiz, silah sevkiyatında frenlememiz ve bu yüzden savaşın daha da uzaması tehlikesinin ortaya çıkmasıdır" diyor.

Welt Online, 20.04.2022

"Gerektiğinde birliğimizin her santimetre karesini savunacağız".

Annalena Baerbock, 20.04.2022

Savaş propagandasının bu dilsel ifadelerine her gün rastlamak mümkün. En yetkili Alman diplomatın Rusya'nın "mahvedilmesini" istemesi ve hızını alamayarak, görev süresi dört yıl olsa da, Rusya Federasyonu ile ticari ilişkileri tüm zamanlar için sonlandırmayı kararlaştırması, militarize düşüncesinin yıkıcı aşırılıklarını gösteriyor.

20 yıl öncesinin dünyasına bir bakış Bu yüzyılın başlarındaki "muhteşem zamanları" anımsıyor musunuz? Ruslar karşısında bugün yurtiçi ve yurtdışında istenen zorunlu itiraf şöyle söylüyor: Rusya'da savaşa karşı çıkma-

yan ve Batı'da açıkça savaşa ve Rus hükümetine karşı konum belirlemeyenler gelecekle ilgili tehlikeye atmış olur.

20 yıl önce ABD'nde benzer bir durum vardı. Irak'a karşı uluslararası hukuku ihlal eden ve yüz binlerce ölüme yol açan saldırı savaşı için bayraklarını dışarıya asmayanlar, vatansever komşularıyla yüz yüze geliyordu ve barış hareketinden olanların zaman zaman polis ya da istihbarat kapısını çalıyordu. O sırada uluslararası hukuka aykırı Irak saldırganlığına katılmak istemeyen "kurbağa bacağı yiyicisi korkak Fransızları" cezalandırmak için şampanyalar sokağa dökülüyor, "French Fries" in kızarmış patateslerine "Freedom Fries" denmeye başlıyordu. Aynı esnada Almanya'da Angela Merkel ABD istila hazırlık ve uygulamalarını alkışlıyordu (o bugüne dek - sonucu IŞİD olsa da - tutumunu değiştirmemiştir) ve sözde güvenilir basının büyük bölümü Irak'ın bombalanmasına karşı gelen neredeyse herkese "anti Amerikancı" olarak davranıyordu. Her kim zahmet edip dönemin CNN gibi en seviyeli savaş haberciliğini, AB tarafından sansürlenmiş Russia Today'in şimdiki zaman formatıyla karşılaştırsa, aradaki farka ve olaylara politik-hukuksal yaklaşıma bakıp şaşıracaktır. "Batılı değerler toplumu"nun ve "kurallara dayalı barış düzeni"nin 2002/2003'teki bu doruk noktalarını çok az insanın anımsaması gariptir. Zamanların nasıl değiştiği ve yine de nasıl birbirine benzediği şaşırtıcıdır. "Ya bizimlesiniz ya da teröristlerle" demişti G. W. Bush. Ya %100 NATO anlatılarını savunursun ya da sen bir "Putin hayranısın" (yani anlaşılacağı üzere bir faşist).

Politik bilimci Frank Deppe şöyle yazıyor: "Bir düşünün: Rus/Çin ve Kü-

balı askerler Meksikalı askerlerle birlikte ABD'nin Teksas eyaleti sınırında tatbikat yapıyor. Küba Krizi esnasında (1962; M.K.) ABD savaş gemileri Küba'ya silah taşıyan Sovyet gemilerini engelledi. ABD başkanı öncesinde ablukayı delmenin ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir savaş anlamına geleceğini açıklamıştı". Küba bir yıl öncesinde (1961) ABD'nin saldırısına uğradığı için saldırgan karşısında kendini savunma hakkı vardı. Buna rağmen saldırgan kendisini kurban olarak sunabilmiştir (ayrıca konuya ilişkin ders çıkartılacak ve ABD hükümet bakış açısını anlatan bir film var: "Thirteen Days"; Almanca fragman: <https://www.youtube.com/watch?v=ywbLVeGQbHs>). Küba Krizi olarak adlandırılan 1962 olayının çözümü şu andaki uluslararası ilişkiler için önemli bir ders oluşturmuyor.

Çift zemin üzerinde politik eğitim Baden Württemberg Eyaleti Politik Eğitim Merkezi Ukrayna savaşı hakkında bir broşür yayımladı. "Putin'in barışa açtığı savaş" başlığını taşıyan bu broşür, Donbas'taki bölgelerin sekiz yıldan bu yana bilhassa Ukrayna topraklarıyla vurulduğunu kolayca unutturuyor, nitekim Birleşmiş Milletler 24 Şubat 2022 tarihine kadar 13.000 ölü olduğundan yola çıkmıştır. Baden Württemberg Eyaleti Politik Eğitim Merkezi'nin üzerinde Putin'in barışa açtığı savaş" yazan broşürünün ön kapağındaki karikatürde (https://www.lpb-bw.de/file-admin/lpb_hauptportal/pdf/machs_klar/2022/mk52/krieg_ukraine.pdf) bir Rus askeri arkadaşına şöyle diyor: "Onlar (Ukraynalılar; M.K.) insan gibi görünüyor, ama aslında kana susamış, nefret dolu birer canavarlar!" Böylece düzeyli ve savaş propagandasından uzak demokratik bir politik eğitim için çıta oldukça aşağıya çekilmiştir.

O arada Federal Politik Eğitim Merkezi de (BpB) konuya ilişkin bir broşür yayımladı. Başlığı: "Neler oluyor? Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaş" (https://www.bpb.de/system/files/dokument_pdf/Bpb_Ukraine-Krieg_220603_UA_Doppelseiten.pdf). Almanya'nın tüm çocukları bu broşürle "Rusya otoriter yönetiliyor"u öğrenmek zorunda, buna karşın Ukrayna bir "demokrasi"dir. Ukrayna'da kısa süre önce yasaklanan 14 parti ve hükümet dışı medya BpB'ye mutlaka teşekkür edecektir.

Olayın kronolojisinde "NATO" bir savunma ittifakı olarak ilan ediliyor. Yazılar verilen tüm sözlerle rağmen hızlandırılan NATO yayımlarına değinmiyor, 20 yılı aşkın süredir uluslararası hukuku ihlal eden saldırı savaşlarına da (yüz binlerce ölü, çoğunlukla Arap, görüldüğü kadarıyla sayılmıyor). Dolaşısıyla şu sıralar Moskova'da "savaş"tan söz edilmesine izin verilmediğine daha kolay değinilebilir ve 1999'dan bu yana savaş için Almanya'da hangi güzel, yedek sözcüklerin kullanılması için talimat verildiğine değinmek zorunda kalınmaz ("insani müdahale" ya da "Almanya'yı Hindukuş'ta savunuyoruz" vb.)

BpB broşürüne göre Ukrayna'da 8 yıldır birbiriyle savaşan "Rusya yan-

lısı" ve "Avrupa yanlısı" güçler var. Bu noktada bir kez daha duralım: "Avrupa yanlısı mı"? Avrupa 27 AB üyesinden fazlasıdır. BpB'nin dünya haritasında Avrupa'nın en büyük kenti: Moskova (nüfusu 8,6 milyon). Ve tüm eski kahverengi (Naziler kastediliyor; PoliTeknik) ve yeni zeytin yeşili Stalingrad savaşçıları şimdi çok güçlü olmalı: BpB'nin bu dünya haritasına göre Avrupa'nın en uzun nehri Volga nehriymiş (3.688 km). Kremlin'in başında kim/nasıl/ne varsa: O sabah Avrupa'da uyanıyor ve akşam Avrupa'da yatağa giriyor. Her kim en üst düzeyde politik eğitim veriyorsa, bu noktalarda daha titiz olmalı. Düşman imgesi yapılandırmalarının şu anki en aşırı ve tehlikeli aşamasında yukarıda belirtilen karşılaştırma en basit ifadeyle sorumsuzcadır.

Görünüşe bakılırsa BpB'ye göre Almanya'da öğrencilerin 2014 ila 2022 arasında Minsk anlaşmasının varlığından haberdar olmaları gerekmiyor, çünkü Kiev hükümeti aynı dönemde BM Güvenlik Kurulu tarafından da onaylanan Minsk anlaşmasına uymayacağını açıkça belirtti - sonuç ise BM'e göre Ukrayna ağır topçu birlikleri ve de Asow paralı askerleri yüzünden 2014 ila Şubat 2022 arasında Donbas'ta 13.000 yurttaşın ölmesiydi. Bu da Baden Württemberg Eyaleti Politik Eğitim Merkezi'nin "barış" olarak adlandırdığı duruma sözde "Putin'in saldırısı" idi (Brecht'in sorusunu yöneltirsek, tek başına mı saldırdı yoksa yanında bir aşçı var mıydı?).

BpB'ye göre bilinen kronolojilerin belirttiği gibi Rus birliklerinin yazın değil, 2021 ilkbaharında sınıra hareket ettiği pek de önemli olmasa gerek. Bir mevsim neyi ifade eder ki? Ancak birkaç coğrafi bilgiyi BpB'den beklememiz gerekir. Öyle ki Ukrayna'nın batısında Polonya'nın, Slovakya, Macaristan ve Romanya'nın yerini belirlemek genel teamüldür; kuzeyde Beyaz Rusya; güneyde: Kırım ve doğuda Rusya. BpB'ye göre (Prof. Dr. Jan C. Behrends'in bilimsel incelemesi altında) 24 Şubat 2022'de "Rus birlikleri Ukrayna'ya kuzey, güney ve batıdan (sic; M.K.) girdi". Ancak bu Polonya, Slovakya, Macaristan ve Romanya'yı şaşırtacaktır. Ve bu denli az sayıda Rus birliğinin doğudan girmesi biraz hayrete düşürüyor olsa gerek.

Ukrayna'da "gönüllü savaşan insanlar da" var, diyor BpB broşürü. asker kaçaklarını 24.2.2022 tarihinden bu yana neyin beklediğine dair ipucu verilmesini beklemek fazla olur (öncü medyamız bununla ilgilenmiyor; o yalnızca Ukraynalı "kahraman" haberlerini biliyor). Birçok kişi de "işlenen savaş suçlarının kurbanı oldu". İddia edilen savaş suçları (örneğin Butscha, Kramatorsk, vb.) gerçekten de derinlemesine ve tarafsız kesimlerce soruşturulmalıdır. Sivil halkın "insani koruma kalkını" olarak suistimal edilmesinin, savunmasız sivillere işkence yapılması ve onların öldürülmesi kadar bir savaş suçu oluşturduğu da mümkünse dikkate alınmalı. Bu olaylara son aylarda ne derece ve hangi sıklıkla kimler tarafından sebebiyet verildiği tarafsız kesimlerce araştırılmalı. Ve Ukrayna hükümeti halka yüz binlerce hafif silah (Almanya'dan gelen silahlar da dahil) dağıttığından, bu

yüz binlerce silah önümüzdeki yıllarda Avrupa'da belli başlı felaketlere neden olacak, isterse o zamana kadar Ukrayna savaşı çoktan bitmiş olsun (Irak, Afganistan, Suriye, Libya gibi - eski - savaş bölgelerine bakın, gönderilen silahlar günümüze dek istikrarsızlığa yol açıyor).

Broşürün sonunda BpB soruyor: "Barış nasıl yapılır?" Henüz Şubat 2022'de Başbakan Scholz ve Fransa Başbakanı Macron'un Münih'te Ukrayna Başbakanı Selenski'ye sunduğu ve onun Türkiye'deki barış görüşmelerinde tekrarladığı önerilere değinme gereği bile duymaması (tarafsızlık ve otonomi düzenlemesi) BpB'nin kendi sırrı olarak kalıyor. Şimdi çatışma analizi açısından elbette tüm noktalarda, Beutelsbach Uzlaşısı temelinde, farklı, tartışmalı görüşlere sahip olunabilir - ancak BpB bunu dikkate almıyor. Bu nedenle rahatça "savaşa dönük politik tepkiler"den söz edilmesi pek şaşırtıcı değil. "Almanya ve diğer ülkeler Ukrayna'ya silah sevk ediyor" ve "Almanya ordusunu gelecek için daha donanımlı hale getirmek istiyor". 100 milyar avro ve ek olarak gayrisafi milli hasılanın %2'sini (yılda 70 milyar avro) silahlanmaya ayırıyor. Bu para mutlaka iyi yatırılmıştır ve Alman hastahanelerinin, çocuk yuvaları, okulları ve yüksekokullarının ve Almanya'nın yol ve köprülerinin durumunu bir hayli düzeltecektir. Herkesi ne kadar rahatlatacak. Bu esnada Alman toplumunun çoğunluğu haklı olarak Almanya'nın savaşa girmesinden, nükleer tehditten ve yaptırımlar nedeniyle düşen yaşam standartlarından korkuyor.

Öyleyse Almanya'daki öğrenciler broşürden neyi öğreniyor?

Endişe etmeyin. Her şey yolunda ve "elbette kendi kendimize zarar da veriyoruz" (Habeck), "Rusya'yı mahvedeceğiz" ve "ilelebet" (Baerbock) - enerji hammaddesi ithal etmeyeceğiz ya da - 8 Mayıs 2022 tarihli "Scholz doktrini"nin 4 başlığından biri - "tüm önlemler Rusya'ya bizden daha fazla zarar veremeli" diyen insanların emin ellerinde.

Böylece ABD Başkanı Biden kaya gazından, silahlarından ve kendini zayıflatan Avrupa'ya gösterdiği ilgiden memnun. Buna karşın ABD'de yapılan bazı savaş analizlerinin, aşağıdaki belgenin de gösterdiği gibi, ne denli aydınlanmış ve acımasız-net olduklarını hiçbir Alman öğrenci bilmemeli:

"ABD'li duayen ekonomist Jeffrey Sachs birçok Doğu Avrupa ülkesinin piyasa ekonomisine geçişine eşlik etti. Şimdi o Ukrayna'da binlerce ölüye yol açacak uzatılmış bir savaşı öngören ABD stratejisi nedeniyle uyarıyor. Avrupa için başka bir yol öneriyor.

WELT gazetesi: Almanya ve Avrupa'da Rusya'ya karşı enerji yaptırımları uygulanması ve böylece Putin'in petrol ve doğalgazdan elde ettiği gelirin engellenmesi tartışılıyor. Bu Putin'in tutum değiştirmesini ve Ukrayna savaşını sonlandırmayı sağlayacak uygun bir önlem mi?

Jeffrey Sachs: Savaşı sonlandıracak olan şey, hafta başında Ankara'da gerçekleşen pazarlık görüşmelerinde Başbakan Wolodymyr Selenskyj'nin Rusya'ya yaptığı önerilerdir. Ukray-

na'nın tarafsızlığı, Donbas için otonomi ve savaşı pazarlık masasında bitirme isteği; bunlar barış için gerekli olan esaslar. Avrupa Birliği Komisyonu, Almanya ve diğer AB ülkeleri şimdi pazarlığı hızla sonuçla bağlayacak çözümü desteklemeye odaklanmalı. Sürekli yaptırım ya da askeri destek üzerine konuşuluyor, ama pazarlığın nasıl sonuçla bağlanacağına pek değinilmiyor (...)

Sachs: ABD çatışmaları tırmandırmayı seviyor. Ben ABD'nden hangi öneri ve mesajların geldiğini dikkatlice gözlemliyorum. ABD hükümeti Rusya'yı dize getirmek için fırsat kolluyor. Ama Avrupa buna güvenmemeli. Avrupa'daki gelecek kuşaklar Rusya ile komşu olarak yaşamak zorunda. Biden gerçekten de uzun bir çatışmaya hazırlıklı olmamız gerektiğini söyledi. Bu çok kötü bir fikir. Uzun yıllar sürecek bir savaş; burada Soğuk Savaş yıllarından kalma anılara sahip yaşlı bir Amerikalı konuşuyor. Konuşan kişi geleceğin adamı değil. Dünya uzun bir savaşa hazırlanmamalı. O daha çok savaşı pazarlıklarla sonlandırmaya çalışmalı. Bu, ABD hükümetinin inandığının aksine olasıdır. AB öncelikli olarak pazarlığa yatırım yapmalı ve Ukrayna'yla birlikte uzlaşma için önerilerde bulunmalı. AB ve Ukrayna'nın önerileri mantıklıysa, o zaman dünyadaki birçok ülke bunun arkasında duracak.

WELT gazetesi: Bu söyledikleriniz sanki ABD'ne savaş kışkırtıcılığı suçlamasında bulunuyormuşsunuz gibi yansıyor.

Sachs: ABD yayımları bir politika izliyor. Washington'daki ruh bu. ABD'nin amacı dünyada egemen olmak. Size soruyorum: 21. yüzyılda kim hâlâ böyle düşünüyor?

WELT gazetesi: Çin?

Sachs: Hayır. Çin daima çok kutuplu bir dünya düzeni hedeflediğini söylüyor. Buna inanmalıyız. ABD hükümeti ABD'nin egemenliğinden söz ediyor. Bu ciddi bir sorun". (14.2.2022 tarihli WELT gazetesi)

Sonuç

Böylece şu netlik kazanıyor: Savaşlar silaha ve savaş propagandasına ihtiyaç duyar. Federal Politik Eğitim Merkezi her ikisi için de çok iyi bir temel hazırladı. Bu noktada gün yüzüne çıkan eğitim anlayışı 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 26. maddesini, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28. ve 29. maddelerini ve de BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 13. maddesini pek karşılamıyor. BM İHEB, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde öngörülen demokratik ve barış yönelimli eğitim yerine, çocuk ve gençlerin bu biçimde demagojik militaristleştirilmesi, çocuk refahının yapısal olarak tehlikeye atılması şeklinde tanımlanabilir.

Çeviri: PoliTeknik

Franz Hamburger

Eğitim Üzerine Notlar

20 Ocak 1942 tarihli Wannsee Konferansı Ocak 2022'de 80'inci yılını geride bıraktı. Bu konferansın görevi Avrupalı Yahudilerin imhasını örgütlemektir. Bu terör toplantısının medya tarafından anımsanması soğuk geçti - belgesel tadında, neredeyse tarafsız. Bu tarz bir tarihsel tasfiyenin sorunsalı nesnellüğünde açığa çıkıyor. Çünkü hangi “nesne” söz konusu? Altı milyon Yahudinin imha edilmesi “nesne” olarak adlandırılabilir mi? Belgesel film belirsiz kalıyor: “Kötülüğün Sıradanlığı” (Hanna Arendt) eyleme geçenlerin ne yaptıklarını bilmedikleri ve duyumsamadıkları için o denli dehşet vericidir.

Bu konferansın kayda değer yönlerinden biri, dönemin bir eğitim zirvesi gibi “hareketin” kabalığından sıyrılıp çıkmış olmasıydı. Toplantı katılımcılarının az bir farkla da olsa çoğunluğu, 15'inden 8'i, doktora yapmış kişilerdi. Bunlar ağırlıklı olarak hukukçuydu, sadece bir kişi siyaset bilimlerini alanında doktorasını yapmıştı, bir diğeri dünyanın farklı yerlerinde gördüğü yükseköğrenimin ardından Dr. phil. ünvanını almıştı. Doktorasını yapmayanlardan ikisi hukuk eğitimini tamamlamış, diğer ikisi en azından liseye devam etmiş ve aralarından biri (Heydrich) liseden mezun olmuştu. Sadece üç katılımcı liseye gitmemişti. Eğitim istatistikleri savaş zamanı için her ne kadar çok yeterli olmasa da, iyi bilgilenmiş olarak 1938 yılına bakmak mümkün: 13 yaş grubunun %9,3'ü liseye devam etti, erkeklerin %4,3'ü ve kızların %1,2'si liseden mezun oldu. 1938'de Alman İmparatorluğu'nda 41.000 kişi yükseköğrenime devam etti, 2.800 doktora tezi tamamlandı.

Heinz-Joachim Heydorn için bu veriler ve Wannsee Konferansı'nın teşekkülü pek şaşırtıcı olmazdı. Heydorn, eğitim kavramının, bir yandan, toplumsal ilişkileri atlayan değil, bu ilişkiler aracılığıyla ortaya çıkan, özgürleştirici içeriğinin keşfedilmesinin hem birey hem de toplumun dönüşümüne katkı sağlayabilecek bir eğitim kavramının niteliğini savunuyor. O diğer yandan eğitim ve iktidar arasındaki gerçek bağlamı inceliyor. Wannsee Konferansı'nda görüldü gibi, bu bağlam kendini eğitim sisteminin sertifikalandırdığı yüksek vasıflarda gösteriyor. Bu bağlamın en kaba şekli söz konusu konferansta açığa çıkmıştır. Heydorn'un analizi buna odaklanıyordu.

Ama bunlar eğitim-öğretim sisteminden edinilen mezuniyetlerle ölçülen “eğitimin” insan türünün mükemmelleştiği diyar olarak methedilmesini değiştirmiyor: “Eğitim ve bilimlerin son 150 yıllık ilerlemesini, özellikle de son 60 yılı, toplamda iki bakış açısından özetlemek mümkün: Bir başarı öyküsüydü, çünkü eğitimin birey ve toplum için beraberinde getirdiği olumlu sonuçlarla birlikte, genel eğitim düzeyi çok arttı: artan kişisel sorumluluk, refah, tolerans, barışçılık”. Ancak tarihsel verileri inceleyen eğitim istatistikçisi de “zayıf noktalar” bulmaktan kaçamıyor: “Ama o [son 150 yıl] eğitim mezuniyetleri bakımından sosyal katmanlaştırmanın yine de inatla stabil kaldığını gösteriyor, yani büyüme eğitimi yoluyla yükselmek için aynı ölçüde daha iyi fırsatlara yol açmadı”¹.

Ampirik belirsizliklere rağmen eğitim dünyadaki bütün kötülüklerin ilacı olarak kahramanlaştırılıyor: “Eğitim kişiliği geliştirmeli ve saadet dolu bir yaşamı olanaklı kılmalı. Eğitim iyi yetiştirilmiş vasıflı işgücünü iş piyasası için hazır bulundurmali ve ekonomimizin rekabet edebilirliğini sağlamalı. Eğitim barış ve demokrasiyi güvence altına almalı ve kültürel bilimizi kuşaktan kuşağa aktarmalı...”. Bu örtmecelerle Federal Politik Eğitim Merkezi'nde bir “dosya” açılıyor. Eğitime yöneltilen talepler yetmezmiş gibi: Eğitim Afrika kıtasının tamamını geliştirmeli, eğitim sosyal karşıtlıkları aşmalı ve dayanışmacı eylemi desteklemeli. Dünyada iyi olup da eğitim ile bağdaştırılmayan bir şey yok.

Kapitalist toplumun başlıca meşrulaştırmasında eşitsizliğin kaldırılması değil, aksine eğitim yoluyla bireyin

sosyal yükselişi ana yapıyı oluşturuyor. Bu, Federal Almanya eğitim politikasının özü olmaya devam ediyor ve partilerin yayımladığı programlarda bunu kanıtlamak mümkün². “Yükselişin” ilişkisel boyutu sadece bireysel çabaların değil, toplumsal değerlendirmenin de kanıtlayıcı ölçütüdür. Herkesin erişemeyeceği şey için rekabet, ve yükselirken yalnızca az sayıda kişinin erişebileceği şey için rekabete girmek eğitim sürecini hamster çarkında koşturarak yozlaştırır.

Bu gözlem oldukça bayat bir gözlemdir, nitekim az ya da çok eleştirel temele dayalı her eğitim araştırmasının doğaldır. Ancak işaret edilmesi gereken bir süreklilik var. Bazı veriler daha fazla dikkati hak ediyor. 18. Alman parlamentosunda doçent olan AFD milletvekilleri %5 oranla açık ara “eğitimde zirve” konumunda, buna karşın SPD yüzde bir ile yetinmek zorundaydı. FDP'de doçentliğe hak kazanmış milletvekili oranı yüzde üçü. “Statista 2022” 19. Alman parlamentosundaki doktor ve profesör ünvanlı milletvekillerinin oranını da belgeledi. Burada CSU %21,7 ve FDP %20,7 oranla öne çıkıyor. İşte eğitim ve iktidar ilişkisi.

Ama günümüzde eğitim politikasının kutsal ineği, eğitim yoluyla sosyal yükseliş vaadinin yanı sıra okulların, yüksekökol ve kişisel gelişimin “dijitalleştirilmesidir”. “Dijital medyanın dünyada yayılması okullarımızda da engellenemez. Eğitimde uluslararası rekabeti gelecekte de sürdürebilmek için, “dijital medyanın okullara girmesini ciddiye almak ve bunu en kısa zamanda hayata geçirmek daha da büyük önem kazanıyor”³.

Ama en kısa zamanda uygulamaya geçmek dijital tekniği üreten ve satanlardan başka kimin işine yarıyor? Ve dijitalleşmiş okulun sonucu kontrol ve yönetimden fazlası mı? Öğretmenler profesyonellikten uzaklaştırılmış ve öğrenciler bağımlılık serumuna bağlanmış olmuyor mu? pedagojik olarak kastedilen vaatler her yerde dijital tekniğin katı mantığından kaçınıyor. Bu sorular için birçok yanıt da var. Ancak “teknolojik totalitarizm” kendini kabul ettiriyor⁴. “En kısa sürede” – bu büyüme, hızlanma ve inovasyon zorunluluğudur, yani sermaye birikiminin zorunlu üçlü birliği.

“Tüm baskıların kaldırılması” Heydorn'un da incelemelerine yön veren bir tasarımıdır. Ancak araştırmasının sonuçları ve yaklaşan dijitalleşme aynı zamanda o kadar güçlü ki, bu tasarım gerçekçi görünmüyor. Ama eğitim teorisi yok olduğunda bu gerçeklik hangi görüş açısından eleştirilebilir? İsterse eğitim bilimlerinin çalışma odalarında yürütülüyor olsun, eğitim teorisi olmadan gerçekliğe eleştirel bir ışık tutulamaz. Ve bu ışık demetinde, eğitim ve iktidarın zorunlu bağlamına boyun eğmek istemeyen herkes bir yöneline kavuşur. Bu noktada, rekabetçi bireyselleşme ve teknoloji itaatkârlılığı arasında, sosyal eğitim ve “kalbin alışkanlıkları” için alanlar oluşması amacıyla eğitim kavramının insancılık kavramına daha fazla sabitlemesi gerekir.

¹ Veri ve alıntılar: Ralff, Thomas (Ed.) (2015): Deutschland in Daten. Zeitreihen zur Historischen Statistik, Bundeszentrale für politische Bildung, Bonn (Zitat S. 72). <http://www.bpb.de/shop/buecher/zeitbilder/211002/deutschland-in-daten>.

² Bkz.: Franz Hamburger: Deutschland armes Bildungsland – Schule und Bildung in den Wahlprogrammen von Parteien. Erscheint in: Schule zwischen Stagnation und Wandel, hrsg. von Yalız Akbaba und Laura Fuhrmann, Wiesbaden: VS Verlag 2022

³ <https://schultech.de/digitale-medien-im-unterricht-pro-und-contra/> 16.9.2021

⁴ Ralf Lankau: Digitalisierung als Heilslehre. https://opus.hs-offenburg.de/door/deliver/index/docId/2539/file/lankau_sib_2017.pdf 10.6.2022

Bülent Kaya
Siyaset Bilimci ve Araştırmacı - İsviçre

Ukrayna Mültecileri ve “Demek ki İsteyince Oluyormuş” Halinin Düşündürdükleri

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı yeni bir göç dalgasına sebebiyet verirken, birçok Batı Avrupa ülkesine de mülteci politikalarını güncelleme fırsatı verdi. Batı Avrupa ülkeleri, önemli bir uluslararası anlaşma olan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'nin uygulamasını son elli yıldır mülteci kabul mekanizmalarını ve mülteci haklarını sürekli zorlaştırarak ve ülkeye varış noktalarında ciddi engeller oluşturarak sistematik olarak daralttı. Sözleşmenin öngördüğü “sığınma hakkı”nın içini boşaltmak için büyük gayret sarfettiler.

2015'te Suriyeli mültecilere karşı takındıkları “istemiyoruz” tavırlarıyla Doğu Avrupa ülkeleri de Batı Avrupa ülkeleri ile aynı şarkıyı daha da hararetle söylediklerini uygulamalarıyla beyan ettiler. Örneğin Polonya, Orta Doğu ve Afrika'dan gelen sığınmacıları sınırlarından püskürtmek için üzerlerine göz yaşartıcı gaz sıkarak, mültecilere karşı temel insan haklarını ihlal etmekten çekinmez ve insan hakları kuruluşlarının eleştirilerini dikkate bile almazdı. Polonya'nın mülteci karşıtı bu tavrının Macaristan gibi başka Avrupa ülkelerinde de rahatlıkla gözlemlendiğini hatırlatalım.

Ukraynalı mültecilere karşı takınılan cömert tavırlarıyla Avrupa ülkeleri, mülteci kabul politikalarının ne kadar da “dayanışmacı” ve “insancıl” bir karaktere sahip olduğu konusunda dünya çapında bir anda övülür oldu. Sınırlarını sonuna kadar açarak ve gelenlere toplu “geçici kabul statüsü” tanıyarak, Avrupa ülkeleri bir anda mülteci politikalarını Ukraynalı mülteciler lehine güncellemiş oldu. Başvuru esnasında karşılaşılabilecekleri bürokratik engeller ortadan kaldırıldı -başvurular çevrimiçi bile yapılabilir-, işlemler tamamlanır tamamlanmaz ilk günden itibaren iş aramalarına, ailelerini veya evcil hayvanlarını getirmelerine izin veren S statüsüne sahip oldular.

Siyasi iradenin Ukraynalı mülteciler için gösterdiği bu imtiyazlı yaklaşım bir anda toplumda da kabul gördü. Kabul toplumunun tek tek bireyleri ve sivil toplum örgütleri “Seferberlik” duygusuyla Ukraynalı mültecilerin yardımına koşmak veya onları evlerinde barındırmak için sıraya girdiler. Evlerine Ukraynalı mülteci kabul etmek isteyen aileler için bekleme listeleri oluşturuldu. Şirketler ve kamu kuruluşları adete kimin çok daha dayanışmacı olduğu bir yarışa girdi. Örneğin İsviçre Federal Demir-yolları (SBB/CFF) rahat dolaşınlar diye her Ukraynalı mülteciye bedava yıllık genel paso, Swisscom ise cep telefonları için bedava sim kartı hediye etti.

Avrupa ülkelerinin Ukraynalı mültecilere yaklaşımı, toplumsal ritüeller üzerine çalışmalarıyla tanınan ünlü Fransız sosyolog Durkheim'in kolektif “coşku anları” (moments effervescent) terimiyle tanımladığı bir ruh ve heyecan haliyle deyim yerindeyse yeni bir “kabul ritüeli”ne dönüştü. Jürgen Habermas, her “ritüel uygulama, iletişiminde elde edilen bir birlikteliğin kurulmasına hizmet eder” diyor. Ukraynalı mülteciler için oluşan bu “kabul ritüeli” de Avrupa ülkelerinin siyasi ve toplumsal bileşenlerini (birey, sivil toplum örgütleri, kurumlar vb.) mülteci kabulü konusunda yeni bir “birliktelik” oluşturmaya teşvik etti.

Bu “kabul ritüeli”nin oluşmasının nedenlerinin analizini yapmak ve tartışmak bu makalenin sınırlarına sığdıramayacak kadar anlamlı ve geniş. Böyle bir tartışmaya katkı yapabileceğini düşündüğüm birkaç önemli noktanın altını çizmekle yetineceğim bu kısa makalede.

Demek ki isteyince oluyormuş

Batı Avrupa ülkeleri, Macaristan (1956) ve Çekoslovakya'dan (1968) gelen mültecileri, çapı ve boyutu Ukraynalı mültecilere gösterilen ilgi ve seferberlikle kıyaslanamayacak düzeyde bile olsa, “dayanışma” ve “insancıl” ilkeler temelinde bir kabul politikası ile karşılaşmıştı. Ne var ki, kendileri için bir övün kaynağı olan bu uygulamayı 1970'li yılların başından itibaren yavaş yavaş terk ettiler. İnsan ve mülteci hakları savunucusu sivil toplum örgütlerinin sistematik eleştirileri ve uyarılarına rağmen, Avrupa'da mülteci karşılama ve kabul politikaları ve mültecilerin yaşam koşulları gün geçtikçe “insanlık dışı” uygulamaların önünü açan bir yöne evrilmişti. Bir anda, bu politikalar ve uygulamaların toplumsal bir destekle Ukraynalı mülteciler lehine “dayanışmacı” ve “insancıl” karakterlerle güncellenmesi, akıllara ister istemez “demek ki istendiğinde olabiliyormuş” sözünü getirtti. Yani Suriye, Afganistan ve Afrika'dan gelen mülteciler için de istense daha “dayanışmacı” ve “insancıl” bir karşılama ve kabul politikası pekâlâ mümkün ve uygulanabilir. Ama, maalesef! Bu arada bir parantez açarak Merkel Almanya'sının her türlü uyum endişelerine rağmen “bunu başarıyoruz!” (wir schaffen das!) mottosuyla kapılarını Suriyeli mültecilere açmasının hakettiği değeri de, bir istisna olma özelliğine rağmen, teslim etmek gerektiğinin notunu düşelim.

“Kabul ritüeli” ve ideal mülteci tasviri

Bu “kabul ritüeli”, kimlerin mülteci hukukundan yararlanmaya layık kim-

lerin layık olmadığı dikotomisi üzerine kurulu ideal bir mülteci tasviri oluşturuyor: mülteci, “beyaz”, “sarı saçlı” “eğitimli”, “İngilizce konuşan”, “Hristiyan”, “medeni”, “orta sınıf”, “Avrupa kıyafet kültürünü yansıtan” özelliklere sahip “bizden biri” olmalıdır. Gerçi Avrupa ülkelerinin mülteci politikaları tarihine yüzeysel bir göz attığımızda mültecilerin zaman zaman dikotomik bir şekilde tiplendirildiğini -örneğin “ekonomik” veya “siyasi” mülteci gibi- gözlemleyebiliriz. Mülteciler üzerine yaptığı kapsamlı araştırmalarından tanıdığımız Elena Fiddian-Qasmiyeh 2014 yılında yayımladığı “The Ideal Refugees” adlı çalışmada bu tür idealize edilmiş tasvirlerin uluslararası arenaya neden, nasıl ve hangi etkiyle yansıtıldığını çarpıcı şekilde anlatıyor. Bu yüzden “kabul ritüeli”nin doğurduğu tipleme elbette ki bir ilk değil. Bu tiplmeyi diğerlerinden ayıran şey bu yeni tiplemenin mülteciler arasında (doğal olarak da insanlar arasında) insani özellikler üzerinden bir “imtiyazlık” durumunun “doğal” olabileceğini ima etmesidir. Böylece Ukrayna'dan beyaz ve Hristiyan mültecilerin, Suriye, Afganistan ve Eritre'den gelen Müslüman mültecilerin sahip olmadıkları veya olamayacakları hak ve imtiyazlara sahip olmalarının “doğal ve anlaşılır bir şey” olduğunun kabullenilmesi isteniyor.

Avrupa merkezcilik, ayrımcılık ve ırkçılık

Birçok uluslararası gözlemci Rus işgalinin ilk günlerinde ülkeden kaçmaya çalışan koyu tenli Ukraynalıların veya Afrika, Asya ve Orta Doğu ülkelerinden gelen Ukraynalı olmayan göçmenlerin Polonya sınırına kadar uzanan kontrol noktalarından geçmelerine izin verilmediğini ve geçtikten sonra da kabul edilmediklerini rapor etti. Tepkiler üzerine Ukrayna Dışişleri Bakanı sınırda yapılan bu kötü muameleyi ve ayrımcılığı kabul edip “tahliye edilmek istenen Afrikalılar bizim dostlarımızdır ve evlerine güvenli bir şekilde dönmek için aynı fırsatlara sahip olmalıdırlar” açıklamasını yapmak zorunda kaldı. Avrupa Konseyi Başkanı Charles Michel araya girerek Polonya'dan sınırlardan geçişte “sıfır ayrımcılık” garantisi alındığını duyurdu.

Birçok kesim, Afrika, Asya ve Orta Doğulu mültecilerin maruz kaldığı bu eşitsiz muamelenin arkasında Avrupa merkezci bir yaklaşımın yattığına işaret ediyor. Bunda haksız da değil. Ama mülteci göçü üzerine araştırmalar yapan bazı akademisyenler ise Ukraynalılar lehine uygulanan pozitif ayrımcılığı Avrupa merkezcilik etiketiyle sınırlandırmamanın eksik ve yetersiz kalacağını

belirtiyor. Örneğin Jay Marlowe göre “Bu eğilim, ırkçılığın genellikle örtük ve bazen de açık yollarla nasıl işlendiğini göstermektedir” ve “sadece “bizim gibi” olanları korumakla ilgili değil, aynı zamanda bizim gibi olmadığı düşünülen “ötekini” dışarıda tutmakla da ilgili”.

Bu anlamda, Ukraynalı mültecilere yaklaşım tarzı kimin mülteci olarak kabul edileceğinden çok kimin kabul edilemeyeceğine dair toplumsal bir algının oluşmasına hizmet edeceğini söyleyebiliriz.

Ya bundan sonra...

Avrupa, mülteci politikalarının ırkçı karakterini güncelleyerek “ikiyüzlü” tavrını bir kez daha sergilemiş oldu. Her türlü tezatlığına rağmen Ukraynalı mülteciler için gösterilen sıcak karşılamaların elbette iyi yanları da var. Her şeyden önce, Ukrayna'dan gelen on binlerce mültecinin hızlı, bürokratik olmayan ve sıcak bir şekilde kabul edilmesi selamlanacak bir durum. Bu kararın sorgulanmasına yönelik bir tartışmanın yerinde bir tartışma olacağını düşünmüyorum.

Toplumsal seferberlik ruhuyla idari ve toplumsal düzeyde bir “ritüel”e dönüşen bu karşılama pratiğinin gelecekte Avrupa dışından gelecek olan mültecilere karşı bir “empati egzersizi” işlevini görür mü? Bu soruya hemen olumlu bir cevap vermek hayalperest bir iyimserliği dışı vurmaktan başka bir anlam ifade etmez sanırım. Bekleyip, göreceğiz.

Diğer yandan, yakınmalarımızın esiri olmadan, “dayanışma” ve “insancıl” yaklaşımı mülteciler politikasında merkezi bir değer olarak kabullenmenin ve bu değer herkeş için eşit uygulanması gerektiğinin mücadelesini vermek idealinden de vazgeçmemeliyiz.

Kaynakça

Elena Fiddian-Qasmiyeh (2014): The Ideal Refugees Gender, Islam, and the Sahrawi Politics of Survival. Syracuse University Press

Jay Marlowe (2022): Why has New Zealand welcomed Ukrainians fleeing war and not others trying to do the same? <https://theconversation.com/why-has-new-zealand-welcomed-ukrainians-fleeing-war-and-not-others-trying-to-do-the-same-179467>

Jürgen Habermas (1987): Théorie de l'agir communicationnel, Paris, Fayard, cilt 2, S. 62-63

Çeviri: PoliTeknik

Michael Winkler

Kültürel Kimliğin Temellükü - Daha Fazla Ayrımlandırmaya Çağrı

1. Bir diskotek – muhtemelen Bochum'da. Ya da İstanbul'da. Belki de Paris ve Viyana'da, tamamen dışlanmamalı: Milan'da. Oldukça açık giyinen genç kadınlar – geçenlerde tacize karşı özgürleşme diye bir şeyler olmuştu, #meetoo. Buna benzer bir şeyler. Aynı biçimde açık giyinmiş erkekler, vücut yakınlığı, bazen uzak mesafe, ter buharı, öyle ya, aksi takdirde koku alınırdı.

Parti havası. Arada atılan naralar. Ah, güzel, güle güle. Ama Almancada değil, Türkçede de değil, ama evet: İtalyancada. İtalyancada! Bir disko parti-sinde! Gece saatlerinde, boş zamanda eğlence. Efsane –Bochum'da olduğu gibi Viyana'da da şu her iki tümceden birinde kullanılan sözcükle niteleniyor: Enfes. 2018 yaz şarkısı, daha önce de başarılıydı. İspanyol gerilim dizisi *La Casa de Papel*'den alınmış. *El Profesor*, dahiyane bir suç dehası, şarkıyı tutturuyor, büyük soygunun akşamında. Fransız DJ tarafından dijital canlandırılmış bir parça ve – artık bu sanatlar var! – Remixçi Florant Hugel. Tüm bunlar bir biçimde birbirine uyuyor: La Casa de Papel, silahlı soygun, elektronik canlandırma, Disko-Sound. İkinci dördlükte ne deniyordu: Oh partigiano, portami via, Oh bella, ciao! Bella, ciao! Bella, ciao, ciao, ciao! Oh partigiano, portami via, Ché mi sento di morir.

Muhtemelen hiçbir kadın bunu duymuyor, İtalya'da bile. Ölüm giderken bir veda dile getiriliyor. Partizanların faşistlerle savaşında kuvvetle muhtemel bir ölüm. *Bella Ciao* direnişin marşlarından biridir, nitekim Fransa ve İspanya'da da. O yola koyulmanın ve hüznün, demokrasi ve sosyalizm savunmasının türküsüdür, aynı zamanda da sevginin. Yanı sıra değinmiş olalım, Berlin Alice Salomon Üniversitesi tarafından röntgenci ve kadın düşmanı bulunduğu için kaldırılmak zorunda kalınan Eugen Gomringer'in *Avenidas* şiiri gibi. Bir de uzun ve yoğun tartışmaların ardından kaldırılıyor. Hiç kimse basite almadı – sonununda yanlış ve kötü bir sonuca varmayı.

Bella Ciao. Neden kızıyorum ki? Hey moruk, altı üstü bir şarkı bu. Eğlenceli olabilir. Belki de yaşılanıyorum ve iki şey bende geliyor: Özgürlük için, dayanışma içerisinde iyi bir yaşam için savaşan, şimdilerde Batı'nın değerleri olduğu iddia edilen her şey için çarpışan insanlar karşısında alçakgönüllülük ve saygı. Batı'nın değerleri olduğu iddia edilen: Para ve eğlencedir. Demek özgürlük, sonuçta yalnızca sermayenin özgürlüğü, onurlu bir yaşam süren ve birbirlerine saygıyla yaklaşan insanlar değil.

2. Ve böylece konuya giriş yapmış oluyoruz, güncel ve hararetle yürütülen bir konuya. Belki de biraz şaşırtıcı, zira doğru ritim sayısını tutturana bir eğlence şarkısı açısından beklenmedik. Zira konu *kimlik*, *kültürel kimlik* ve onun *temellükü*. Tartışma biraz – dikkatlice bir ifadeyle –garip yürütülüyor. Çünkü

Kaynak: Wikimedia Commons: An Italian partisan in Florence, 14 August 1944. TR2282.jpg

o pek de net değil: Burada sesletilen kavramlar ve olaylar karmaşık. Onlarsız yapamazsınız: *Kültür* insan eliyle yaratılmış eserleri, kendisini topluca bir yaşam tarzı olarak gösteren, hiç kimse-nin vazgeçemeyeceği antropolojik bir olguğu ifade eder; kültür öz farkındalığımızı ve birlikteliğimizi sağlar. Kültürün bir fazlası vardır, o da insanların üzerinden birbiriyle karşılaşabildiği ve anlaşabildiği sanattır. Kültür kendine özgü ve evrenseldir. Buna karşın *temellük*, insanların, kendi sosyal ve kültürel dünyaları ile somut bir biçimde uzlaştıktan sonra aslı olarak insana dönüştüğü bir süreci anlatır. Temellük olmaksızın bireysel ve sosyal gelişim olmaz. Ama aynı zamanda temellük kavramının dar bir anlamı daha var, daha çok hukuksal açıdan, ele geçirilen mülkiyet ile ilgili. Kimlik nihayet bir kimsenin biyografik gelişiminde ve sosyal bağlamda nasıl özel, sıra dışı bir kişiliğe dönüştüğünü betimler – ne gariptir ki, hiç de küçümseyici bir tabir olmayan *idiyotluğun* ifade ettiğinden biraz sınırlandırarak, zaman zaman kendine özgü diye nitelenir.

Şu açığa çıkıyor: Bu ifadelerin tamamı semantik bir alanı harekete geçiriyor, çünkü gündemde olan şey, basit formlere sıkıştırılamayacak olaylardır. – Umut ediyoruz ki – düşünen varlıklar olarak, anlama ve – daha da büyük bir umutla – akıl yürütme yetisine sahip canlılar olarak, tüm bu ifadeler uzlaşa ve kavramayı mümkün kılmak istiyor.

Siyasal propaganda için işe yaramazlar. Onları tek fikirli olarak kullananlar düşünme süreçlerini bozmuş olur.

Şu ana kadar düşüncenin böyle bölünmesi siyasal sağın bir ayrıcalığıydı. Ayrımlandırma, karmaşıklığın kabulü – o cephede pek yaygın şeyler değildi. Öte yandan bu çok yararlıydı, çünkü sağcı ideolojileri tanımak kolaylaşıyordu. Ama artık bu değişti. Bir kaç yıldan beri, ABD ve Büyük Britanya'da biraz daha uzun süredir, bu dönüşlü ve karmaşık sosyal bir dünyanın belirlenimi için kaçınılmaz olan açık kavramların kullanımı daraldı. Önce Gofman'ın damgalama teorisinin alımlanmasından, ardından yapıçözümü içeren egemenlik süreçlerinden, ve sonrasında, kendisini birlikte olarak kavrayan bir toplum bağlamındaki heterojenliğe saygı ve onun kabulüne, çeşitlilik ve bireyselliğe şaşırtıcı bir aktarımdan esinlenen – Marx bunu muhtemelen böyle ifade ederdi – şeyleşmenin bir modeli doğdu: Başka insanlar tanınmayı bekleyen bir kimliğe sahip. Tanınınca da artık bu kimlik, hakkında birlikte konuşulamayan ve konuşulmaması gereken olarak belirlenir. Çünkü bu konuşma daima karşı konulamazlık, egemenlik ve sözümona üstünlük duygularını ifade eder, sömürgecileştirilen düşünüş, duyum ve eylem. Şu ya da bu kültürel kimliğin taşıyıcısı değilsen sus, şu ya da bu kültürden gelmiyorsan sus, engelli değilsen sus – postkolonial hareketin

baş aktörü olarak Gayatri Chakravorty Spivak'ın diğer herkese önerisini bu şekilde özetlemek mümkün. Bu bir de sınıf farklılıklarının, katmanlaştırmaların, acizlik durumunun, sözde öncelikli olarak üyelerinin ten renginin belirlediği toplumun varlığını gözardı eden bir alt tonlamayla yapılıyor. Spivak tarafından belirtilen aslar ise hiç bir yerde konuşamaz. Ama buna bir marjinal durum olarak değinilmiş olsun.

3. Buna rağmen, itiraf ediyorum, tavsiyeye uyulmalı. Susmak ve dinlemek. Bu akıllıca. Elbette bu verili bir durumda tartışmanın tamamı için geçerli. Nitekim *Fridays for Future* hareketi aktörlerinin rasta örgüleri nedeniyle kadın bir müzisyenin davetini iptal ettiği acı, hatta öldürücü bir tartışma bunu doğruladı. Medyatik kamuoyu kadar çevre eylemcilerinden sıkılan politikacılar o tartışmaya sevindi. Daha iyi icat edilemeyecek bir fırsat. Rasta örgüleri insanlığın ilkel dönemlerinde de çok yaygındı, son olarak dayanışmanın bir ifadesiydiler – temellük değil, söz hakkı tanınmayanlara işaret ediliyordu.

Ya da pekalâ söyledikleri dinlenmeyenler. Zira bu, kültürel temellük ve postkolonial yenilgilere dair tartışmanın çizgilerinden birini oluşturuyor, ki o aslında sömürgeciliğin aynı araçlarla devamı olarak kendini gösterir. Bu çizginin, sömürgeci politikanın mirası olarak sayılması gereken siyasetle bir ilgisi var. Çalıntı sanatla. Eski Afrika ve Asya ülkelerinden çalınanlarla. İngiliz ve Fransızlar, Belçikalılar üzerinden Almanya'ya gelen sanatla, sözde bunlar etnoloji müzelerinde sergilenmek üzere sömürgelele yapılan düzgün sözleşmelerle elde edildi. Gözünü dikip bakmaktan söz edilebilir. Bunların yasal yollardan temin edildiğini iddia eden biri, çalıntı mal ticaretini ve istismarcılığı düzgün birer iş kolu olarak nitelendirebilir de. Bir de bunların tamamı, söz konusu kültür nesnelerinin, nefes kesen güzellikteki sanat eserlerinin Avrupa müzelerinde menşe ülkelerde olduğundan daha güvende oldukları iddiası ile gizlenmektedir. Bir gün de bu ülkedeki bir müze deposuna gidip bir göz atılsın!

Öyleyse: Zorbaca hırsızlığın nesnesi bu eserler Berlin Humboldt Forum'unda olduğu gibi duvarlarla çevrenmemeli ve hatta betona gömülmemeli. Bu bir skandal. Hiç kimse – akademik ifadeyle – restitüsyondan kaçamaz. Biliminsanlarına burs da verilebilir, belki de onlar yorum bilim kuralları uyarınca o eserlerin estetik önemi hakkında, bu eserler çıktıkları toplumlarda kaldıklarında daha fazla bilgi edinecektir – ve konuyla daha yakından ilgilenmek isteyenler Bénédict Savoy'un *Afrika'nın Sanatı için Savaşımı* adlı kitabını okumalı.

Kısaca: Bu soru üzerine tartışmamız gerekmiyor. Şayet konu güzel bir biçimde, insanların salt geleneksel olmayan sanatlarıyla tarihsel, sosyal olarak ve elbette günlük yaşamlarında neleri bağdaştırdıklarını tartışmaksa, bu neden olmasın.

4. Ama bu beni kültürel kimlik ve onun temellüküne dair güncel tartışmanın sakıncalı tarafına götürüyor. O oldukça hararetli yürütülüyor, tarafların tamamınca, *cynical theories* ya da *Alınan Kuşak* gibi kitap başlıkları bunu gösteriyor. Bir durumda oldukça pozitivist bir bilim idealinin kutlandığı, diğerinde ise bir eğlence toplumunun günlük yaşamında neredeyse normal hale gelen gücendirmelerin göz ardı edildiği gerçeği olmasaydı, bunların hepsi çok komik olurdu – ki antisemitist hakaretlerin, deyim yerindeyse, tolere edilmesi dikkatimi çekiyor.

Restitüsyon dışta bırakıldığında, öyle ki beni bu tartışmada düşündüren birkaç sorun var ve bu karmaşıklığın indirgenmesidir: Bir insanın kültürel kimliğine dair sorularda emin olma şansımız var mı? Belli ölçülerde evet, örneğin kişisel bilgi içeren resmi kimlik söz konusu olduğunda, bu da giderek tam teşhis olanağı sağlayan biyometrik özellikler içeriyor. Onların da birgün sahtesi düzenlenecek, ama bu bizi şimdi ilgilendirmek zorunda değil – yine de her insanın bireyselliği gerçeği bir tarafa bırakılamaz. Ve dolayısıyla özellikleri nedeniyle bir insanın saldırgan atıfların hedefi haline gelme tehlikesinden sıyrılması da olanaksız. Ama sözde konu bu değil. Devam eden tartışma dışlamalarla el ele yürüyen daha çok sistematik kategorilendirmelere yöneliyor. Dolayısıyla güç süreçleriyle ele ele ilerliyor. Bu da, böylesi kategori oluşumuna normallik varsayımlarının eşlik ettiği, nitekim bu varsayımların da seçme ve dışlamalara yol açtığı ve saldırganlıkla, kötülemeyle birleştiği anlamına gelmektedir.

Böyle süreçlere yönelik mevcut eleştirilerin çelişkisi, başka bir kimliğe saygı duyma ve onu ele geçirmeme talebinin tam da bu süreçleri şiddetlendirme, onları adeta nesneleştirme ve insanları kimliklerine sabitleyen bir şeyleştirmeye yol açma eğiliminde olmasıdır. Zaman zaman, saldırganlığa ve hakarete karşılık verilen ve şimdi çok övülen bu radikal tepkinin sorunu daha da kötüleştirme eğiliminde olduğu hissine kapılıyoruz.

Belki de - *bir yandan* - önceleri bir çocuğa söylenecek sözü şimdi söylemek işe daha çok yarar: Bu tür bir ima olmaz ya da böyle işaret edilmez. Demode bir ifadeyle burada nezaketten söz edilebilir; başkalarına karşı nasıl görgülü davranılacağına dair bir duygu ile karakterize olan bir nezaket. Tamam, itiraf ediyorum, bu tür pedagojik düşünme günümüzde eskimiş gözüküyor, yaşlı insanların bakış açısını yansıtıyor – aslında dünyanın her yerinde onlara rastlamak mümkün.

Öte yandan kimliğe dair bu tartışma insanlara olan ilginin yitirilmesine yol açıyor. Birlikte konuşmaya, beraber olmaya dair – kabul: bazen usandırıcı olan – umut kayboluyor. Her kim bir başkasının dışsal özelliği nedeniyle ona duygularını ya da kökenini sorarsa – evet, tekrar itiraf ediyorum – bazen dikizci ve ayrımcı davranmış olur. İsviçreli filozof ve psikanalist Aron Bodenheimer'in *bakışın utanmazlığı* olarak adlandırdığı şey burada geçerli. Dışsal özellikler karşısında gözlerimizi belki de hiç kapatamayacak olsak da – flört amaçlı, birinin güzel göründü-

ğüne dair saptamadan başlayarak. O hakaret içerebilir, ama belki de iyi gelir, mutluluğu bir başkasıyla paylaşmanın vesilesi olur. Şemacılık bir soruna dönüşüyor – bir de o öyle aşırıya kaçıyor ki, bazıları kimlik tartışmalarının çarklarına kapılmaktan korktukları için artık kökenlerine değinmeye dahi cüret edemiyor. Kişi belki de bu konuya ilgi gösteriyor olsa da, çünkü bir ihtimal Bourdieu'nün sosyal ya da kültürel sermaye olarak nitelendirdiği şeyi az da olsa bu konuda gördüğü için ilgi duyuyor olabilir.

Ancak kimlik konusunda üzerinde daha çok durulması gereken şey, kişilerin kendi anlatımlarına dayanan ya da atfedilen biyografilerdir. Kişilerin kendi anlatımına dayanan biyografilerde, kimliğin sözde kesinlik ve sağlamlığına karşın, onun daha çok değişken olduğu belirtilmelidir. Kişinin kime, hangi durumda kendinden söz edeceğinden başlayarak. Ve kişinin kendi anlattığı biyografide, yaşam öyküsü düğümlerinin ağırlığını tekrar tekrar değiştirip devam ederek. Görünüşte çok sağlam olan kimlik, bazen kişinin önemli görünen olayları ve hatta yaşam evrelerini unutmaması veya bastırması gerçeğiyle birleşerek değişir. Zaman zaman bunlar tekrar canlanır, bazen çok acılı bir şekilde ya da şanslı olduğu duygusuyla anımsanır – ve zamanında kişi bunları yeterince kavrayamamıştır bile. Başka bir kişiyle karşılaşma şansı, tamamen tesadüf, ancak yine de kişinin kendi gelişiminde bir rotayı değiştirmeyi sağlayacak şekilde. İnsan bazen, özellikle yaşlandığında, geçmişinden, hatta aile öyküsünden bazı şeylerin “bir şekilde” kendi bilincine ve hatta tutum ve davranışlarına adeta epigenetik olarak kazındığını öğrenir. Bazen böyle olduğunda mutsuzluk duygusu oluşur, örneğin insan ailesinde bir nazi canisi olduğunu öğrendiğinde. Ya da daima hissedilen ve şimdi gün yüzüne çıkan bir çizgi keşfedilir. Ve göç öyküleri de öyle kolayca istendiği gibi kırılmaz, saygıyla benimsemek için bile bu yapılamaz: Bazıları geçmişini hatırlamak istemiyor, çoğuları bazen gerilim dolu, kesinlikle çoğul kimlikle yaşıyor, örneğin iki anayurtlarından, yaşamlarıyla birleştirdikleri kültürel etkilerin çeşitliliğinden söz ediyor. Bu arada benim biraz muzipçe kimlik yeterliği olarak adlandıracığım bir yetenekle, neredeyse oyunsu bir beceri ile çeşitliliğe eğiliyorlar (Şayet bir eğitim sisteminin iz bırakan etkileri çok güçlü olup, elit yetiştiren akademik bir kuruluştaki toplumsallaşma kibirliliğinin ana hatlarını oluşturmadıysa.). Bütün bunlar neyi açığa çıkarıyor? Sosyal ve kültürel kimlik olarak duyumsanan şeyin ne olduğu sorusu, basit bir şemacılık, basit bir norm ile açıklanamaz. O daha çok neye izin verildiği ve başka insanlarla temasa geçmek, alışveriş yapmak, birlikteliğe başlamak üzere neyin içinde olanak barındırdığına dair bir denge kurma, bir önsezi yeteneğine işaret eder. Kuşkusuz: Normallığın modellerinden birine - hangi nedenle olursa olsun - uygun olmadığı düşünülen insanlara bazılarının aşağılayıcı bakışlar ve iddialarla tepki gösterdikleri hesaba katıldığında, bu kulağa biraz safça geliyor. Ayrımcılık, aşağılama ve küçük düşürme geçerli değil – her yönüyle ve her durumda. Böyle bakıldığında amaç bir taraftan yalnızca farklılığa karşı saygı

ve kabuldür (buna kesişimsellik denip denmeyeceği ise tartışılır ya da buna eleştirel gözle bakılmalı, çünkü teknik bir kavram sosyal alana aktarılmış oluyor); demek ki olumsallıkla, farklı ve çok anlamlılıkla başa çıkmak, çoğulluğu herkes için bir yaşam koşulu olarak anlamak söz konusu. Bu nedenle, diğer taraftan, genel hümanizm olarak adlandırılabilir, düşünmeyi engelleyen her şeyden kaçınılmalıdır. Tümüyle çeşitlilik ve farklılık – insan yaşamı, tekil ve bütünün birbirine ait olduğu diyalektik bir düşünüş ve eylem gerektirir.

5. Ancak: Kültür ve sosyal kimlik üzerine bu tartışmanın güncel olarak neden böylesine bilenmiş biçimiyle yürütüldüğünü sormak gerekir. Sakinlik de sağlayan ilk yanıt, aslında bir yandan göçle birlikte ve toplumun değişmesi nedeniyle daha fazla çeşitliliğin ortaya çıkması, bu yüzden de ayrımcılık artışının mümkün olmasıdır – siyasal sağcı akımların artmasından da söz etmiyorum bile. Diğer taraftan hakaret ve aşağılamanın tüm biçimlerine karşı duyarlılık artmış olabilir. Bu durum, literatürde – örneğin Baumann ve Donski tarafından, genellikle sosyal ağlara yönelik eleştirilerle bağlantılı olarak – öne sürülen *moral blindness* görüşünü az da olsa çürütmüş oluyor. Bu iyimser bir bakış açısı olurdu – bilindiği üzere en son umutlar tükenir.

Ben ne yazık ki ikinci yanıtı meyilliyim. O en başta günümüz modern toplumlarında, propagandistçe abartılmak üzere, kategorilendirme kalıplarının ve normal ve normatif ayrımın yaygınlaştığını ifade eder. Böylece acı bir gelişmeden bir kült yaratılmış oluyor. Kapsayıcılık idealinde ima edildiği gibi özgürlük, eşitlik ve hususiyet yerine, ayrıştırıcı bir farklılık adeta sinsi bir diyalektik içinde kendini kabul ettiriyor. Bunun acı bir örneğini farklı cinsel yönelimler karşısında saygı ve kabulü savunmak için yola çıkan o hareket gözler önüne seriyor. Şimdilerde daha LGBTQ+ başlığıyla sahne alıyor, ama o artık çoktandır ince ayarlı bir kategoriler sistemi sunuyor. Spivak'ın formüle ettiği, – güya - kategorize edilmemişlerin mümkünse susmasını isteyen şiarla birleştiğinde, bu tartışma artık şeytanca bir tartışmaya dönüşüyor. Atık yalnızca mağdurlar konuşabilir, ancak kimin mağdur sayılabileceği tuhaf bir şekilde belirsiz kalıyor. Burada birisi gerçekten dosdoğru kendisi için mi konuşuyor, yoksa gey ya da lezbien olmayı dışlayamama olasılığını hile ile elde mi ediyor. Ya da sömürgeci süreçlerin kurbanı olarak. Ya da yabancı olarak.

Çoğulcu bir dünya imgesi çöküyor, şu ana kadar kategorize edilmemiş olanlara konuşma hakkı tanınmaması ise durumu ek olarak tırmandırıyor. Bu tarihi adalet olarak görülebilir, çünkü sözde normallığın geçerlilik iddiası artık sarsılıyor – ancak bu şekilde aslında tam da yeniden geçerlilik kazanıyor. Bazıları şimdi kendini sansasyonel bir şekilde sahnelemenin gündemde olduğunu belirterek buna itiraz edebilir. Ne var ki diğerlerini savunmak, dayanışma sergilemek ya da en basitiyle yardım etmek isteyenlerin karşı karşıya kaldığı bu kategorilendirme ve Spivakçı susma düsturuna ağır bir ikilem eşlik ediyor – aslında bu herkesin, ama özellikle de sosyal çalışmalar alanında etkin olanların görevidir (Altını çizerek: Yardımın

kendisinin de ayrımcı bir etkisi olup olmadığını ve ne ölçüde olduğunu düşünmek, diğerlerinin özne statüsünü inkâr etmek, onlara tavsiyeler savurmak, profesyonel habitusun bir parçasıdır; ya da en azından onlardan biri olmalı).

Bu beni üçüncü ve belki de daha acı olan yanıtı götürüyor. Kültürel kimliğin temellükünü hiddetle reddederek artık modern, neoliberal toplumların çalışma prensibi nihai olarak gerçekleşmiş oluyor: Toplumu öyle bölün ki, bütün halinde politik-ekonomik olarak üretilen yaşam koşullarından ne şekilde ve nasıl etkilendiğini gözden kaçırsın. Bu şekilde sözde sol bir düşünce modeli siyasal sağın işini yapmakla kalmıyor. Burada her şeyden önce bu kapitalizmi neredeyse sistematik olarak karakterize eden, bireyselleştirmenin temel ilkesi ve kimliklerin parçalara ayrılan tahsisi dayatılıyor. Ve bununla birlikte girişte ele aldığımız örneğe dönüyoruz: Bella Ciao tüm dünyada söyleniyor, birçok müzisyen onu seslendirdi, rock versiyonları da var, – nasıl deniyordu - çılginca eğlenilen versiyonlar. Ritim herkesi içine çekiyor, türkü dokunaklı. Çok başarılı müzisyenler şimdilerde kültürel temellük olarak isnat edilen şeyi işledi ve işlemeye de devam ediyor. Afrika müziği uyarlamalarıyla birkaç ticari başarı da elde eden Paul Simon'u anımsamış olalım. Müziğin buluşması aslında olayın doğal seyridir, eğer müzik gruplarında roller önceden yapay olarak paylaşılmadıysa. Ve Fransız ekspresyonistler Afrika kültürünü sömürdümü – ben bu konuda oldukça dikkat ederdim. Çünkü sınır çizmek mümkün değil. Van Gogh Fransa'nın güneyindeki ışık ve renklere hayran kaldı diye Provence ve sanatçılarından bir şey mi çaldı. Ya da bir şeyleri mi sömürdü. Peki ya coğrafi olarak sınırlı olan bir lehçeyi benimseyen şairlere ne demeli?

Ama bütün bunlar *bella ciao* ile yapılandan farklı. Burada siyasal ve sosyal direnişin bir türküsü suistimal edildi; Hayır: O para uğruna çalındı ve tahrip edildi, kendisi de doymak bilmez bir kapitalizmi yansıtan bir eğlence toplumu uğruna. Kısa ve kötü: Kültürel temellük üzerine konuşulmalı. Kuşkusuz. Ancak bağlamlar dikkate alınmalı. Bir kere sömürgecilik ve günümüzdeki devamı. Ama diğer yandan – ve bu çok önemli – her şeyi, ama her şeyi salt parasal değere dönüştürmeyi ve böylece kalitesini yok etmeyi anlatan kapitalizmin ilkesi mi bunun arkasındaki neden. Söz konusu kültürel varlığın, kültürel uygulamanın insanlar için ne ifade ettiği ve etmekte olduğundan tümüyle bağımsız olarak. Açık olan şu ki, kapitalizm en güçlü karşıtlarını ele geçirdi. Ancak bu başarı, muhtemelen, karşıtları onun ticari uygulamalarını acı bir diyalektikle kendi uygulamaları haline getirdiklerinde, ticari açıdan, ki bu şaşırtıcı değil, görünüşte solcu bir siyasetin parçası olarak, daha ince bir tarzda yapıldığında daha da kolay oluyor ve bu da insanı umutsuzluğa düşürüyor. Çünkü şimdi bu sol siyasetin kendisi sosyal birlikteliği yıkıyor, insanların birlikte bir proje için çalışma yeteneklerini yok ediyor – sadece not düşülmüş olsun, örneğin Eğitim Haklarının Genişletilmesi projesi için de bu geçerli.

■

Çeviri: PoliTeknik

Armin Bernhard

'Batı'nın' Ukrayna Savaşına Tehlikeli Yaklaşımı - Ters Yönlü, Zorunlu, Pragmatik bir Aydınlatma için 5 Tez¹

Anti-militarist pozisyonlardan hareketle kaleme alınan bu yazıya göre, Ukrayna savaşı örneğinde olduğu gibi, savaşlar genel olarak reddedilmelidir. ABD ve/ya da NATO'nun ve müttefiklerinin yürüttüğü sayısız savaşların reddedilmesi gerektiği gibi. Burada Panama (1989), Irak (1991), Somali (1992), Yugoslavya (1999), Afganistan (2001), Irak (2003), Libya (2011) savaşlarına değinerek sadece birkaçını belirtmiş olalım. Anti-militarist perspektifte savaşların *gereçekleştirilmesi* asla söz konusu değildir, aksine onların patlak vermesine yol açan koşulları ve dürtüleri kavramak gündemdedir. Her kim buna kalkışmıyorsa, o, silahlı çatışmaları pazarlıklarla sonlandırmak fırsatına sahip olmaz, öngörülü eylemlerle gelecek savaşları engellemekten söz bile edilemez.

'Batı'nın' 'Masumiyeti'

Eski Alman Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanı Dieter Wellershoff'un 1993'teki bir yayını, *jeopolitik sorunları belgeleyen Federal Güvenlik Politikaları Akademisi semineri* sonuçlarına yer veriyordu. Bu yayında ayrıca aşağıdaki tümceler yer alıyor:

“Başlıca sorunlardan biri, tarihsel gelişmeler nedeniyle Ukrayna'nın devletleşmesinin kaçınılmaz olarak Rusya'dan *katı sınırlarla ayrışması* yoluyla gerçekleşmesi gerektiğidir. Ulusal özgürleşme, Rusya'yla olan eski bağların *parçalanmasını* ve toplumun her alanında etkisi devam eden Rus-Sovyet nüfuzunun tasfiyesini gerektiriyor. Bu yıkım, sistem dönüşümünü sağlamak için yapıcı toplumsal bir yapılandırma ile el ele yürümelidir“ (Wellershoff 1993, S. 23; vurgular A. B.).

Ukrayna savaşı kesinlikle Rusya'nın 24.02.2022 tarihli, “Putin'in savaşı” etiketiyle basitleştirilen askeri müdahaleyle başlamamıştır. Her savaşta olduğu gibi bu savaş da birden bire “patlak vermemiştir”. Bu savaş da yapısal olarak tasarlanmış, şiddetli çatışmalardan önce uzun bir zaman dilimi boyunca etkisini gösteren, barışçıl olmayan koşullardan doğdu. Barış araştırmacısı Senghaas bu durumu savaş ile barış arasında kalan ve bir gün şiddet içerikli bir askeri çatışmaya dönüşebilecek *örgütlü bir barışsızlık* durumu olarak nitelendiriyor (Senghaas 1981). Bu savaş, örgütlü barışsızlığın somut koşullarından hareketle incelenmelidir.

Siyasetin şu anda yaptığı gibi, onu ancak geçmişinden ve ön koşullarından koparan biri, Rusya'yı yeniden *Kötülüğün İmparatorluğu* olarak gösterme marifetini becermiş olur (*Evil empire*; Reagan Mart 1983).

Bu bağlamda bir kez daha anımsanmalıdır ki, iki Almanya'nın 1990'da

birleşmesi, NATO'nun Doğu Almanya sınırlarının ötesine geçmeyeceğine dair SSCB'ne verilen söze bağlanmıştı¹. Jelzin ve Primakow'un henüz 1990'lı yıllarda NATO doğu genişlemesini ülkeleri için gerçek bir tehdit olarak gördükleri unutuldu mu? Vladimir Putin'in 2000'li yıllarda Avrupa'da savaş çıkmasını engellemek için Avrupa için bir barış düzenini gündeme getirdiği unutuldu mu? Rus devlet başkanının 2007'de Münih Güvenlik Konferansı'nda ülkesine verilmeyen güvenlik garantilerini sert bir dille eleştirildiği unutuldu mu? ABD'nin demokratik seçimlerle başa gelen Ukrayna devlet başkanına² karşı yapılan rejim değişikliği için 5 milyar dolar harcadığı³ unutuldu mu? Nitekim bu rejim değişikliği her şeyden önce aşırı sağcı gruplaşmalar (Svoboda; Sağcı Sektör) tarafından 2014'te hayata geçirilmiştir.

1990'lı yılların başından itibaren Rusya tarafından tekrar tekrar dile getirilen kendi güvenlik çıkarlarının dikkate alınması istemi, ki iki dünya savaşı ve ABD'nin SSCB'ne karşı uyguladığı Containment siyasetinin ardından oldukça anlaşılır bir istektir, boşa çıkarıldı. Şimdi de 'Batı' bu feci savaşla bir ilgisi yokmuş gibi davranıyor, koşullarının olgunlaşmasına katkı sunduğu bu felakette sorumlulardan biri değilmiş gibi. 'Batılı', Avrupalı hükümet personellerinin bu çatışmada ne kadar sığ (re-) aksiyonlar sergilediği ürkütücüdür: Emsalsiz silahlanma, Ukrayna'ya silah sevkiyatı, Rusya'ya karşı şeytanlaştırma stratejileri ve olayı tırmandırmaya odaklı ekonomik yaptırımlar ve de Alman-Rus ilişkilerinin dondurulması dışında görünüme göre siyasetin aklına bir şey gelmiyor. Anayasaya göre siyaset aslında halka gelecek zararı önleme yükümlülüğü taşıyor. Halka gelecek zararı önlemek! Federal cumhuriyetin anayasasında yazıyor, hükümet yetkilileri bu yükümlülük üzerine yemin etti. Tam da şimdi bu yönde çok farklı yollar denenmemeli mi: Güven tesis eden önlemler, arabuluculuk görevi üstlenen diplomatik girişimler, barışı getiren adımlar, her şeyden önce de: Sözlü saldırılardan uzaklaşılması?

Durumu zorlaştıran diğer bir şey, bu savaşla ilgili tartışmanın oldukça kısıtlanıyor olmasıdır. 'Batı'nın' olaydaki ortak sorumluluğuna ilişkin soru bile bu soruyu soranların Putin'e anlayış gösterenler olarak adlandırılmasına yol açıyor, ABD'ni bu savaşın aktörlerinden biri olarak görenler komplo teorileri üretmekle suçlanıyor (bunu söyleyen Yeşiller Partisi'nden ağır si-

¹ Verilen bu söz protokolde kayda geçmiş ve “Batı'nın” üst düzey siyasetçilerinin açıklamalarıyla yeterince kanıtlanmıştır.

² ABD'nin AB İlişkileri Sorumlusu Victoria Nuland, 13.12.2013'te – kendi sözleriyle – Ukrayna'daki ‘demokrasi, güvenlik ve refahı’ garanti altına almak için ABD'nin son yıllarda bu rakamı harcadığını açıklamıştır.

³ Bu seçimin doğru yapıldığı OSZE tarafından teyit edilmiştir.

lahlara hayranlık duyan Hofreiter'dir). Hatta Ukrayna'ya silah sevkiyatını eleştiren insanları karalamak için “lumpen pasifizm”den söz ediliyor (Sacha Lobo, 20.04.2022 tarihli Spiegel-Netzwelt) - demokrasi açısından, tartışma ve söylem kültürününün oldukça tehlikeli bir biçimde sınırlandırılmasıdır bu. Yayımlanan görüşlerden sapan alternatif bakış açıları araştırma merkezleri tarafından süratle düzeltiliyor. Doğruluk kontrolörleri Ukrayna savaşının nasıl “doğru” sınıflandırılması gerektiğini bize anlatıyor.

Ters Yönlü Pragmatik Aydınlatma

Çok faktörlü açıklamalara karşı sert duvarlar ören ve her şeyden önce ivedilikle gerekli olan bir yumuşama stratejisi bulunmuyor gibi görünen bir siyaset karşısında ne yapılmalı? Siyaset tarihsel deneyimler karşısında neredeyse bir otizmli gibi davrandığında buna nasıl yaklaşmalı? Eski Ökopax Partisi'nin göze batan, barışsızlıkla bezenmiş saldırganlığının özel bir konuma sahip olduğu pembe-yeşil-sarı bir koalisyon hükümetinin güç dengeleri koşullarında anti-militarist eylem şimdilik mütevazı bir pragmatik, ters yönlü aydınlatmayla sınırlı kalıyor. Bu aydınlatmanın kamuoyunda etkili olup olmayacağı, siyasetin mahkum ettiği gözenerlerdeki yaşamdan çıkıp, kendisine kamuoyu doğrultusunda iletişim kanalları açıp açamayacağına bağlı.

1. Barış çalışmaları ve barış siyaseti, bir ihtilafın oluşumunu, ona neden olan tarihsel koşullardan başlayarak, ayrıntılı biçimde yeniden yapılandırmakla, tüm tarafların saiklerini ortaya koymakla yükümlüdür. İhtilafın tırmanmasına yol açan ekonomik ve jeopolitik arka plana ışık tutmak gündemdedir (bkz.: ayrıtlar: Wahl 2022). Bu savaşın nedenini Rusya Federasyonu'nun “topraklara göz dikmesi”ne bağlamak (2014'te Steinmeier'in sözleri) ve siyaset bilimci Münkler'in 15.02.2022'de bir radyo programında formüle ettiği gibi, bir de bu nedenleri patolojikleştirerek, “Putin'in çevrelenmekten duyduğu saplantı”ya dayandırmak tümüyle yanlış bir çıkarsamadır ve aynı zamanda yanıltıcıdır. Tarihe ve de haritaya bir bakış, aslında Rusya Federasyonu'na isnat edilen yayılma istekliliğini savuşturmak için yeterli. Bu nedenle ihtilafın oluşumunu analiz ederken jeopolitik ve ekonomik çıkarların, savaş patlak vermeden önce 'Batılı' güvenlik politikalarının savaş planlamalarına demir atmış ABD çıkarlarının da özellikle hesaba katılması gerekir. 1990'lı yılların başından itibaren NATO'nun birkaç aşamada gerçekleşen Rusya sınırları istikametindeki doğu genişlemesi, şiddet içeren bu ihtilafın oluşumunda bir etmen olarak hakettiği ağırlığıyla ele alınmalı.

2. Barış politikası içerikli bir eğitim-öğretim çalışmasının görevi, uluslararası ilişkiler sistemini ve içerdiği çatışma potansiyelini farklı yönleriyle değerlendirebilmek üzere uygun bir zemin hazırlamak için, olabildiğince daraltılmış tartışma kültürünü çok çeşitli kaynakları devreye sokarak kırmaktır. Kamuoyuna aktarılan görüşlerin karşısına farklı pozisyonlardan beslenen, geniş bir yelpazeye yayılan görüşler çıkartılmalı. Dost Ukrayna imgesini sahip olduğu devasa faşizm sorununu dışarıda bırakarak işleyen ve aynı zamanda düşman Rusya imgesini şeytan düzeyine yükselten bir habercilik, aydınlatma karşıtı karakteri ile demokratik bir söylem kültürüyle katıyen bağdaşmaz. Ukrayna savaşının oluşumuna dair ayrıntılı analizleri siyasal karar ve eylemlerin temeline dönüştürme becerisinden yoksun olmanın karşısına bilimsel gerçeklik arayışı çıkarılmalıdır.

3. Barış politikası içerikli bir eğitim-öğretim çalışması, halkın on yıllardır Rusya hakkındaki izlenimini belirleyici ölçüde şekillendirmeye çalışan düşman imgesi yapılarına karşı çıkmalıdır. Düşman imgeleri insanların “kolektif ruhsal durumunu” organize eder (Dieter Senghaas'ın ifadesiyle), gerçekliğe bakış şeklini o denli filtrelerler ki, egemenlik çıkarları doğrultusunda onları tek boyutlu algılamamız istenir. Düşman imgeleri sözümona güvenlik politikalarının temelinde yatan gerçek çıkarları gizler. Bunun ötesinde düşmanlığı pekiştiren atıflar aktarılır. Düşman Rusya imgesinin ırkçı içeriklerle yüklenmesi Alman tarihinin en karanlık aşamalarını anımsatıyor. Eski Almanya Cumhurbaşkanı Gustav Heinemann'ın 1969'da talep ettiği şey şimdi oldukça zaruridir: Biz uygun, farklılaştırılmış bir değerlendirmeye ulaşmak için, durumu daima “karşıt” olarak adlandırılmanın bakış açısından algılama “alışkanlığını” geliştirmeliyiz.

4. Özellikle kriz ve savaş zamanlarında ihtilafın bütün taraflarıyla kültürel ve bilimsel işbirliğini ve teması sürdürmekle kalmamalı, aksine bunları derinleştirmeli – barış araştırmalarının en önemli kavrayışlarından biridir bu. Eleştirel bir barış çalışması yönünden, bu nedenle, birçok kültür kuruluşu ve yüksekokulun Rusya ile ilişkilerin tamamını dondurması gibi oldukça sorunlu karara karşı kararlılıkla direnilmelidir. Siyaset salt çatışmaya odaklanmış ise, bu kurumlar, kriz ve savaş zamanlarında her zaman olduğundan çok müzakereyi, diyalogu ve işbirliğini sürdürmekle yükümlüdür. Aynı kistasları dünyanın birçok yerinde yürüttüğü savaşlarla ABD'ne uygulamış olsaydık, bu ülke ile on yıllar boyunca hiç bir temasımız olmazdı, nitekim bu da an itibarıyla Rusya'ya uygulanan kültürel ve

bilimsel ilişkilerin bloke edilmesinde olduğu gibi ters etki yapardı.

5. Son on yıllarda federal cumhuriyetin, Almanya'nın 20. yüzyılda öyle çok zarar verdiği ve insani acılar çektiği ve bir bakıma tarihsel açıdan birçok şeyi borçlu olduğu bir ülke ile arasındaki ilişkileri kalıcı olarak zedelemesi mümkün oldu. Bu kırılma “geçmiş ile yüzleşmenin” (Adorno) iyice başarısızlığa uğradığına dair (sadece) bir ipucudur. Başarılı olsaydı şayet, ‘o’ Ruslara yapılan düşmanca atıflar yeniden etkinleştirilme fırsatı bulamazdı. Alman anti-faşizminin bir başarısızlığı, neredeyse zahmetsizce tazelenen ve Alman sosyal karakterinin kolektif psikik katakomplarında uyuklayan ve yalnızca yeniden etkinleştirilmeyi bekleyen Rus kökenli insanlara karşı düşmanca tutumda ken-

dini gösteriyor. Anca bu başarısızlıktan ders çıkaranlar, hatalarla yüzleşenler, gelecekte yaşanacak barbarlığın altındaki zemini çekip almak fırsatına sahiptir.

Barış çalışmalarının odağına mevcut koalisyon hükümetinin halk için ağır sonuçları şimdiden öngörülebilir *gerici, riskli dış politikalarını* yerleştirmek gerekir. Bir dış politika eğer, - yumuşama kendisi için bir şey ifade etmiyorsa, - açık bir şekilde Rusya Federasyonu ekonomisini “mahvetmeye” (Baerbock) yönelmişse, - faşizm deneyiminin önemli bir sonucu olan Almanya'nın askeri tutumculuk kültürünü bozuyorsa, - kriz ve savaş bölgelerine ağır silahlar gönderiyorsa,

- ekonomik çatışmayı halkın sırtından yürütüyor ve böylece reaksiyoner zihniyetin kolayca yeşerebileceği yaşam koşulları ve siyasal bir atmosfer yaratıyorsa, o zaman gericilik etiketi yapıştırılmasını hakkediyor.

Mevcut dış politikanın bu gerici karakteri, karşılıklı güven tesis eden adımlar ve yumuşama siyasetinin gerisine düşülmesi, barış çalışmaları tarafından eleştirisinin merkezine taşınmalıdır. Tehditkâr jestler ve savaş naraları, ekonomik yaptırımlar ve silah sevkiyatları – bunlar çatışmanın sonlandırılması için bir çıkış yolu sunmuyor. Barış stratejilerini kabul ettirebilmek için akıl ve sağduyu ve de diplomatik girişimlere ihtiyaç var – kendisini haksız yere alternatifsizmiş gibi sunan, kabul edilemez bir dış politikaya karşı. ■

Literatur:

Heinemann, G.: Einen neuen Anfang setzen. In: ders.: Präsidiale Reden, Frankfurt/Main 1977, S. 89-91

Senghaas, D.: Abschreckung und Frieden. Studien zur Kritik organisierter Friedlosigkeit. Frankfurt/Main 1981

Wahl, P.: Der Ukraine-Krieg und seine geopolitischen Hintergründe. In: Das Argument. Nr. 338. Online Supplement 2022, S. 27-42

Wellershoff, Dieter (Hrsg.): Herausforderungen und Risiken. Deutschlands Sicherheit in der veränderten Welt, Berlin/Bonn/Herford 1993

Armin Bernhard on yıllardan beri eğitim bilimsel barış araştırmaları konuları üzerinde çalışmalar yürütüyor. O, Rusya ile Almanya arasında kültür alışverişi ile ilgilenen Alman-Rus Barış Günleri Derneği üyesidir.

Çeviri: PoliTeknik

Dr. Yeşim Kasap Çetingök

Okul Disiplininde Güç Dengeleri

İnsanlar arası sosyal ilişkiler kendi iradeleriyle ya da iradeleri dışında kurumsal düzen tarafından şekillendirilir. Sosyal ortaklar burada eşit ve eşdeğer roller üstlenebilir. Ama ilişkiler yukarıdan aşağıya olabilir, bunun anlamı üst ya da ast olarak ayrılmış olabilir. Böylesi düzenler güç dengelerini resmeder. Bu tarz dengeler otorite, itaat ya da disiplin gibi kavramlarda ifadesini bulur. Disiplin, bir sosyal düzenin, öznelerin bu düzene uygun hareket ederek ve ona karşı çıkan davranış uyarılarını ve itkilerini baskılayarak sürdürüldüğü bir durum olarak tanımlanabilir. Okul pratiğinde disiplin bir yandan öğretim ve öğrenim süreçlerini asıl olanaklı kılar, diğer yandan kendisi de aktarımın nesnesidir. Okul disiplinlemesinin güç dengeleri yapısal ya da doğrudan iletişimde etkili olabilir.

Okulda yapısal etki gösteren güç, çağdaş toplumdaki egemenlik biçimine uyum göstermeye dayanıyor. Egemenliğin bu yeni biçimi, geleneksel mutlakiyet düzeninden çağdaş, işlevselliği itibarıyla farklılaşmış topluma geçiş sürecinin bir sonucu olarak, günümüz dünyasının neredeyse tüm yaşam alanlarında tesis oldu. Keyfilik, şiddet ve dışsal zor, bu süreçte, yerini insanların eylemini dolaylı olarak şekillendirmeye çalışan bir yönetim tekniğine bıraktı. İnsanlar üzerindeki güç kullanım stratejileri tarihsel bir düzen içinde ele alındığında, doğrudan şiddet kullanımının, disiplin tekniklerinin iyileştirilmesi ve optimize edilmesi yönünde kademeli olarak azalma eğiliminde olduğu görülür. Burada sıklıkla öz zorlama ve kendini disipline etmenin yeni sıra öz etkinlik ve öz gelişim ile çalışılır.

Birlikte yaşamın bu yeni toplumsal biçimini okul ilişkilerinde de gözlemlemek olanaklı. Okulun ve organizasyonlarının ilerleyen kurumsallaşmasıyla birlikte, eğitimde disipline etmenin yeni bir aracı olarak yapısal etki eden güce geçiş yapılabilmektedir. Yönetim

teknikleri, bir diğer ifadeyle disiplin amaçlı teknikler, otoritenin doğrudan, bedensel zor üzerinden araçsal kullanımından, dolaylı kurumsal yönetime kadar uzanan farklılıklar gösterir. Okulun disipline etme uygulaması seçme ile yönetilebilir. Performans baskısı, kötü notlar cezaların yerini alıyor ve böylece disiplin amaçlı birer tekniğe dönüşüyor: Eğitime daima eşlik eden bilgi ve becerinin ölçme ve değerlendirme enstrümanı, sınıfta istenmeyen, disiplini bozan davranışa yaptırım uygulanması için kullanılıyor ve önemli sonuçlar doğuracak bir dışlama ile tehdit ediliyor. Bu tehdit ya da yaptırımlar aslında normlara disiplinli uyum beklentisinden doğuyor (örneğin sorunsuz bir öğrenim süreci düşüncesinden), ancak okulda disiplin önlemleri kullanımı için nesnel kriterler bulunmuyor. Öğrenim sürecinin engellendiği ana dair izlenim öğretmenlerden öğretmene değişir: O, mizaç, kişilik, ruh hali vb. gibi öznel faktörlerin yanı sıra kurumsal etmenlere, bir diğer ifadeyle sınıf büyüklüğü, sabah verilen ders sayısı vb. gibi somut faktörlere dayanır. Ancak disiplin amaçlı bir önlemin pedagojik olarak her hâlükârda gerekçelendirilmiş olması gerekir.

Alfred Schäfer (1981) bu bağlamda her bir disiplin amaçlı önlemin anlaşılır bir şekilde gerekçelendirilip gerekçelendirilmediğine pek bakılmadığına işaret etmektedir (bkz.: agy., S. 37). Bir öğretmenin iyi gerekçelendirilmiş eyleminin – diyor Schäfer – öğrencisi tarafından tamamen keyfi bir eylem olarak deneyimlenmemesi nasıl güvence altına alınmalı (bkz.: agy.). Dahası, bir öğrencinin sözde makul uyumu öğretmenin ikna edici gerekçelerine dayandırılmak zorunda değil, “sınıfta kalma korkusu ya da akran grubunun etkisi” de aynı ölçüde neden olabilir (agy.). Bu bağlamda kavrayış kategorisi pedagojik açıdan meşru disiplin önlemlerini meşru olmayanlardan ayırmak için net bir kriter olarak kabul edilemez. İletişim kuramı bakış açısından bu bağlamda bireyin

(psikik sistemler) “şeffafsızlığı”ndan söz edilebilir (bkz.: Luhmann 1990, S. 25). Hiçbir birey diğerinin kafasının içine bakamaz ve bu nedenle disiplin önlemlerinin iç psikik amaçları ve etkileri üzerine yapılan varsayımlar da oldukları gibi kalır: Birer varsayım. Eylemden iletişime bu geçiş ile aktörlerin amaçları en iyi ihtimalle iletişimsel atıflar olarak ortaya çıkar. Öyleyse bir eylem teorisi perspektifinden bir iletişim teorisi perspektifine geçildiğinde, eylemdeki aktörlerin niyetleri sosyal durumların oluşumu ve şekillenişinden artık sorumlu tutulamaz. Böylece okul etkinliklerinin gerçekleştiği sosyal bağlamın, öğretmenlerin niyetlerinin ne derece dile getirildiğini belirlediğinden hareket edilebilir. Dolayısıyla artık disiplin amaçlı bir önlemin ahlaki-pratik meşrulaştırılması değil, okul kurallarının iletişimsel müzakeresi ön planda durmaktadır.

Öğretmenler öğrencilerin okul kurallarına uygun hareket etmelerini ve nitekim bu düzene karşı koyan kendi davranış uyarılarını ve itkilerini baskılamalarını bekliyorsa, o zaman iletişim sırasında yaptırımı gündeme getirebilirler. Güç bu şekilde ampirik olarak, “uyumlu davranışı teşvik etmek için olumsuz yaptırım [...] tehditleri gündeme geldiğinde” saptanabilir olur (Luhmann 2002, S. 69). Söz konusu yaptırım tehdidi bir “eğer-o zaman-ilişkisini” şu tarzda kurar: 'Eğer bu yönergeye uymazsan, o zaman sana xy yaptırımı uygulanacak'. Bu kapsamda tehdidin fiili zor kullanımından ayrılması gerekir. Tehdit, güç sahibinin zor ve hatta şiddet kullanımıyla uygulamaya geçtiğinde, iletişim aracı güç terk edilmiş olur. Bir öğretmenin “eğer bu böyle devam ederse, o zaman antrenman salonuna geçer ve orada birileriyle bir sözleşme müzakere edersiniz. Şimdi sessizlik mi?” sözlerindeki antrenman salonu örneğin bir yaptırımdır. Bu, ahlaki saygıdan mahrum bırakmak değil, aksine söz konusu yaptırım tehdidi ile iletişim,

gücün mecrasına taşınmıştır. Öğretmen öğrenciden kalkıp antrenman salonuna gitmesini istese, bu, öğretmenin zor kullanımını ifade eder. Güç ve zor arasında böyle bir ayrım yapılması önemli. Nitekim gücün mecrasındaki iletişim, güce riayet edenin (öğrencinin) 'kendiliğinden mi', yoksa güç kullanıcısının (öğretmen) kendisinden istenileni mi yaptığını saptamaya çalışır. Buna karşın fiili şiddet kullanıldığında ise güce riayet eden 'kendisi' eyleme geçmemekte, aksine o eyleme geçirilmekte-'dir'. Bu nedenle tehditler gücün adres gösterdiği kişinin “kendisi”ne de etki etmeye çalışır. Dolayısıyla bu etkileme girişimleri güce riayet edenin “gönüllü” kavrayışına değil, – ki bu ahlaki iletişimde denenmektedir – aksine yaklaşan bir yaptırımı kavramaya atıfta bulunur.

Son olarak, öğretmenlerin kurumsal sabitlenmiş güç pozisyonlarının, kendileri için kişisel olarak da bir potansiyel olarak mevcut olduğunu saptamak mümkün. O ortadan kaldırılamaz, ancak iletişimde saptanabilir. Her hâlükârda, öğretmenin bu güç potansiyeli ile bireysel olarak nasıl başa çıkılacağı konusunda bir anlaşmaya varmaya çalışması gerekir. Kurumsal sabitlenmiş güç pozisyonu potansiyel olanak olarak daima arka planda durduğundan, bu anlaşma daima tehdit altındadır. Öğrencilerin ise “katı güç uygulamalarına dönülmesini” engellemek için gerekli yaptırım potansiyelleri neredeyse hiç bulunmamaktadır. Böylece okul bağlamında güç dengeleri esas olarak kavranmalıdır. ■

Kaynak:

Luhmann, N. (1990). Die Wissenschaft der Gesellschaft. Frankfurt am Main: Suhrkamp. **Luhmann, N.** (2002). Das Erziehungssystem der Gesellschaft. Frankfurt am Main: Suhrkamp. **Luhmann, N.** (2003). Macht. Stuttgart: Lucius & Lucius. **Luhmann, N.** (2012). Die Moral der Gesellschaft. Berlin: Suhrkamp.

Richter, S. (2018): Theoretische Annäherungen an das Phänomen Strafe. Weinheim

Schäfer, A. (1981): Disziplin als pädagogisches Problem. Teil I. Disziplin: Selbstüberwindung und Disziplinierung. Essen.

Çeviri: PoliTeknik

Wolf-D Bukow

Mahallinde Neo-nasyonalizm

Köln'ün bir semtinde işlevsel bir yapıçözümünden neo-nasyonalist-ırkçılık sonrası bir yapıçözümüne geçiş üzerine¹

Toplumsal bir dönüşümün etkilerini somut kentsel gelişimden ve burada da özellikle zaman içinde oluşmuş kentsel semtlerden daha iyi gösteren başka bir şey yoktur. Nitekim böylesi semtler somut olarak kentsellik üzerine hangi güncel tasarımların baskın olduğu, bunların nasıl bir önem kazandığı, kentsellik üzerine somut tasarımların, kentsellik anlatısında ne tür bir etkiye bulunduğu, nüfusun günlük yaşamı için ne ifade ettiği, hangi değişimleri tetikledikleri ve hangi etkilerin gerçekte uzun ömürlü olacağına dair ipucu verir. Yeni olanak alanları açılacak mı, sürekliliği öylece devam mı edecek, yoksa dahası, örneğin başka bir gerçeklik için alan açmak üzere geleneksel kentsellik yapıçözümüne mi tabi olacak?

Oldukça eski ve pek de göze batmayan günlük yaşantıya sahip, bilhassa tipik olan Köln Eigelsteintor gibi semtlerde, yüzyıllar boyunca sanayinin artarak nüfuz ettiği ve sosyokültürel çeşitliliği yüksek, savaşta büyük ölçüde yıkılmış bir semtin başta işlevsel ve sonunda neo-nasyonalist-ırkçılık sonrası bir yapıçözümünden geçtiğini saptamak mümkün. Belli ki amaç iyi gelirli Biyo-Almanlar için kazançlı bir semt yaratmak ve sonunda neo-nasyonalist bir gerçeklik yapısı yerleştirmektir. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana bu konuda üç aşama saptamak olanaklı:

a) Birinci aşama: İşlevsel yapıçözümü yapılmış ve İkinci Dünya Savaşı sonrası canlandırılan geleneksel bir semt.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yenden inşa süreci çerçevesinde insanlar, limana ve ardından tren garına yakın, yoğun ve karma nüfuslu bu semti yavaşça inşa etmeye ve ona hayat vermeye başladı. Konutlar, işyerleri ve şirketler, mağazalar ve hizmetler sektörü onarılıyor ve semtin geleneksel çeşitliliği gerçekten de hayat buluyor. Bu hiçbir yerde Heinrich Böll'ün 1958 tarihli „Unter Krahenbäumen“ adlı eserindeki hayat tasvirinde olduğu kadar canlı bir şekilde ifade edilmemiştir (Chargesheimer 2007:4). Böll şöyle diyor:

„Yüzyıllar boyunca genelde hısım akrabasının tamamı bu gibi sokaklarda yaşıdı, zenginliklerini gizledi, yoksulluklarını gizledi, hastalarına, sakatlarına hep aynı evde baktı. Yabancılar kabul ediliyor, adları ister Stanislaus, John ya da Luigi olsun, Jan ya da Sven...“.

Heinrich Böll burada geleneksel, kentsel bir semtin salt yapısını değil, ayrıca günlük, oldukça rutinleşmiş yaşamının sürekli akışını fevkalade özenli bir dille anlatıyor. Ancak onun buradaki amacı kentsel ortak yaşama yalnızca değer göstermek değil, aynı zamanda uzun yıllardan beri aşına olduğu, inanılmaz derecede canlı olan bu semtin kurtarılmasıydı. Nitekim Böll çok geniş bir otoyol tarafından semtin yıkılmasına karşı çıkıyordu, şehrin içinden geç-

mesi öngörülen bir kuzey-güney bağlantısı - bu arada o yol projesi nasyonal-sosyalist dönemde düşünülmüş bir projeydi. Otoyol protestosu iyi örgütlenmiş yerel bir yurttaşlar girişimi tarafından yürütülüyordu ve Heinrich Böll ile sosyal eleştirmen fotoğrafçı Chargesheimer (Carl-Heinz-Hargesheimer) tarafından destekleniyordu. Protesto başarılı olamıyor, çünkü resmi makamlar semti ciddiye almıyordu, zira birbirinden farklı küçük burjuva çevrelerden oluşan bir semtti bu. Belediyenin ilgilendiği tek şey Atina Anlaşması modelinden hareketle “otomobile uygun kenti” kabul ettirmektir ve bunun için semtin işlevselci yıkımını göze alıyor.

İkinci aşama: Türk göçünden 40 yıl sonra refahı yükselen bir semte dizilen baştan savma bir övgü.

Geçen kırk yıllık süre boyunca Eigelstein hâlâ eleştirel algılanmaya devam ediyor. Son gelişmelerle birlikte artık semtin otomobile uygun ve işlevsel modernleşmesi değil, aksine artık Türk göçünün ağırlığını koyduğu bir semt karşısındaki yaklaşım söz konusu. Geçen yüzyılın 80'li yıllarında başgösteren göç karşıtı ruh haliyle aslında daima varolmuş ve geri döndürülemez göçe yaklaşımda buradaki örnekte de Türk göçmenlerin çocuk ve torunları ile yeni yollar denemeye çalışıldı. Petrol krizinden sonra işsiz kalan “konuk işçiler” özel işletmeciler olarak Weidengasse'ye yerleşti. Harap bir sokakta (“kuytu köşe”), Weidengasse ve bitişikteki birkaç sokakta daha bir çeşit Türk-Alman muhitinin, sonuç olarak köklü bir “ethnic-theme-park”ın sahnelenmesi başarılı oldu. Bu şekilde farklı küçük burjuva çevrelere yönelimli Weidengasse'de, görünüşe göre kamuoyunda belirli ölçüde kabul görmeyi vaadeden “daha iyi” mağazalar açıldı. Tam da bu noktada Köln Bachem Yayınevi, Kölner Stadtanzeiger gazetesi ve Batı Almanya Radyosu çalışanları ile birlikte buna uygun, güzel tasarlanmış, “Bir Türk-Alman Sokağı olarak Weidengasse” başlıklı bir fotoğraf kitabı yayımladı. Ancak sonuç ekonominin olduğundan parıltılı gösterilmesiydi (Schroeder 2008: 41):

“Weidengasse üzerine ... kendinden oldukça tatmin bir şekilde, Chargesheimer geleneğine kendini bağlı gören, ancak belirleyici olarak her türlü sosyal-eleştirel bağı dışarıda bırakan bir resim kitabı yayımlandı. Weidengasse burada çokkültürlü ve melankoli içermeyen gösteriliyor. Renkli, görülmeye değer, modern ve alım gücü yüksek”.

Daha yakından bakıldığında semtin gerçekten de daima göç etkisi altında eski bir Köln semti olarak tanıtılmadığı görülüyor. Bunun aksine kısa biyografik söyleşiler ile resimlendirilmiş salt ticari görünümlere odaklanılıyor. Bu görünümler oldukça basmakalıp ve

tek taraflıdır. Söyleşi katılımcılarının öz kavrayışlarına sosyal açıdan uygun bir biçimde eğilmekten bir kez daha vazgeçiliyor. Etnik sahnelemelere dair ipuçları (“ethnic-theme-park”) gözardı ediliyor.

Semte bu yaklaşım bir tesadüf değil, aksine o dönem baskın olan, göçü aslında reddeden ve ancak yarar sağlayarak hizaya girdiğinde onu kabul eden bir politik atmosfere uygundu. Bunun baştan savma bir övgü olduğu, özellikle Köln'ün başka bir semti olan Keupstraße ile karşılaştırıldığında ortaya çıkıyor. Eigelstein'dan farklı olarak, ciddi onarım gerektiren bir işçi muhiti olarak Keupstraße'de küçük dükkanlar açılmıştı. Aynı dönemde o paralel toplum olarak skandallaştırılıyordu. Keupstraße'ye bir fotoğraf kitabı ithaf edilmeyordu. O hatta aksine bir NSU saldırısının hedefi oluyordu. Her iki durumda da gerçekte göç istemeyen, bir diğer ifadeyle çeşitlilik karşıtı, ırkçılığa bandırılmış bir dünya görüşü baskındır, tek fark birinin olumlu diğerinin de olumsuz çağrışım yapmasıdır. Köln'ün başka semtlerinden de tanıdığımız gibi, Eigelstein'a yapılan övgü olumlu ırkçılığın klasik bir örneğidir (Bukow 2013: 91). Nüfusun geniş kesiminin bu basmakalıp burjuva başarı anlatısına var olma hakkı yok, işlevselci aşamada tıpkı işlevselci dönemde olduğu gibi.

Üçüncü aşama: Ekolojik bezenmiş neo-nasyonalist-ırkçılık sonrası bir yapıçözüm

Politik tartışmalara rağmen durum günümüze dek mahallinde değişmeden kaldı. Semt her şeye rağmen sosyokültürel ve ekonomik bakımdan hâlâ çeşitli ve işlevsel kalmaya devam ediyor. Ve kent, semti daha ziyade görmezden geliyor. Bu kez de 2015'ten beri “Köln Eigelstein Yurttaşlar Derneği” adlı bir çıkar topluluğu siyasal tartışmanın odağını tekrar semte taşıyor. Bu noktada eski politik anlatıyla bağ kuruluyor, yani semtin ekonomik gücünü arttırmak için radikal bir işlev ayrışmasına ve mağazaların otomobillere uygun bağlantılarını artırma yoluna ve aynı zamanda yoksulluğun, fuhuş ve onarım gerektiren bina dokusunun azaltılmasına gidilmek isteniyor. Tek değişiklik anlatının “modernleştirilmesidir”.

Nisan 2021 tarihli “Weidengasse için Yardım Çağrısı” kampanyası bunun tipik bir örneğidir. Bu bir yerel politik açıklamaydı, aslında “semtin gerilemesi”ne ilişkin bir yergiydi, imza kampanyası ve ek bir çöp toplama etkinliğiyle birlikte yürütüldü. Yurttaşlar derneğinin 29 Nisan 2021 tarihli bir duyurusunda bu “Weidengasse için Yardım Çağrısı” kısa metin haliyle özellikle daha görsel bir hale geliyor:

“Biz, Weidengasse ve Eigelstein semti sakinleri, on yıllardır renkli muhitimi-

zin uluslararası ortamını seviyoruz. Buna rağmen birkaç yıldır artan bir endişe ile özellikle Weidengasse'nin kontrolsüz bir düşüş eğilimini gözlemliyoruz. Yıllardan beri ızgara restaurantlarından çıkan zehirli mangal kömürü dumanı ve gel-al-lokantalarının dışarıdan gelen müşterileri nedeniyle bütün muhitin çöleşmesi ana sorunlardır...’

Dün “Weidengasse için Yardım Çağrısı”nı 235 imza gibi müthiş bir rakamla ilçe belediye başkanı Andreas Hupke'ye gönderdik...’.

Detaylandırılmış yardım çağrısında suçlamalar kısa metinde olduğundan daha sert ifade ediliyor. Burada yerel ızgara restaurantlarının “olağanüstü zehirli atık gazlarından” ve dikkatsizce yere atılan çöplerden şikayet ediliyor ve müşteriler çok saldırgan ve asosyal olmakla suçlanıyor. Dernek “sorunlu durumlara” dikkat çekmek ve her şeyden önce “Weidengasse'nin kontrolsüz düşüş eğilimi karşısında uyararak” istiyor. Ve ayrıca dışarıdan çekilen müşteri akını şikayet ediliyor ve semtin düşüş eğiliminden özellikle sorumlu tutuluyor (“Türk restaurantlar” “Türk müşteriler” çekiyor ve muhit bozuluyormuş). Bu, Keupstraße'den bilinen ve burada tabi ki “son derece modern” bir biçimde çevre ve ulaşım sorunlarıyla zenginleştirilerek yeniden etkinleştirilen bir polemiktir.

Yardım çağrısında kayda değer şey, yalnızca dernek içi bir imza kampanyasına çağrı yapılmamış olmasıdır. Ve 235 imzanın muhteşem bir rakam ifade ettiği belirtilmekte ve bununla fiilen tüm muhitin imza attığı iddia edilmektedir: “Weidengasse sakinleri ve Eigelstein çevresi”. Ancak gözardı edilen tüm bir topluluğun eleştirel ifadeleri dışta bırakılıyor:

„Semt sakinleri ve olayın muhatapları olarak Eigelstein Yurttaşlar Derneği'nin adımıza konuşmadığını ve hareket etmediğini açıklıyoruz. Bu derneğin görüş ve eylemleri için de geçerlidir. Eigelstein çevresinde düşünülmeyen yapılan yaya yolunun sonucu olarak kendimizi bu adımı atmaya zorlanmış görüyoruz. Bu, aynı biçimde derneğin Weidengasse'de bulunan gastronomi karşısındaki çatışmacı tutumu (sokağı bloke etme planı) için de geçerli”.

Hatta olay öyle ileri gidiyor ki, Türk topluluğunun karşı eylemine belediye idaresinin resmi tebligatında değinilmiyor.

Dolayısıyla burada çok doğal kullanılan Biyo-Alman perspektifinin baskın geldiği ve bu perspektifte alloktan kesimin bir topluluk olarak dikkate alınmadığı görülebilir. Eleştirmek üzere sesini çıkardığında dahi ciddiye alınmıyor. Hatta öyle ileriye gidiliyor ki, “yabancı düşmanlığı kuşusu”nu engellemek için Weidengasse yardım çağrısı bağlamında tanınmış üç göç kö-

¹ Wennemar, Burkhard [RTL NEWS] [mailto:Burkhard.Wennemar@rtl.de] vo 29.4.2021

kenli şahsiyet sergideki eşya gibi teşhir ediliyor. Yardım çağrısının en can alıcı noktası, şehir içinde sağlığa zararlı gaz salınım hacmine ilişkin yürüyen güncel tartışmanın, sadece semt politikasında sesini duyurmak amacıyla bir anlatının formüle edilmesinde kullanılmış olmasıdır. Söзде asimile olmaya istekli, başarılı göç ile entegre olmak istemeyen, hatta kriminal göç arasında ayırım yapmaya çaba gösterildiği yirmi yıl öncesinden farklı olarak, şimdi ekolojik bezenmiş, gerçekte ise semtin neo-nasyonalist-ırkçılık sonrası bir yapıçözümü hedefleniyor.

Burada taslağı çizilen üç aşama şehir planlamasının aslında belediye yönetimi ve sivil toplum arasında zeki bir takım oyunu gerektiği ve bunun için kentsel ortak yaşamın, yerel çeşitliliğin, işlevsel harmanın ve toplum genelinin temel özelliklerine salt saygı duymak değil, ayrıca onu sürdürülebilir olarak geliştirmek gerektiği saptanabiliyor. Semt gelişimi lobicilere, bu durumda Biyo-Alman, neo-nasyonalist yönelimli bir toplumsal gruba bırakılırsa, o zaman nasyonal-ekonomik çıkarların baskın gelmesi ve insanların çoğunluğunun, onların kent hakkının otoma-

tik olarak yarı yolda kalması, bir de bunun “kentsel” renklerle boyanarak (urban labeling) sunulması tehlikesi ile karşı karşıya kalınır. Farklı bir neo-nasyonalist toplum gerçekliğini hayata geçirmek için ötekiler adım adım kurbanlara ve seyirciler kademe kademe faillere dönüştürülüyor. Bu gerçekten de merkezde Biyo-Almanlığın yer aldığı ırkçılık sonrası bir kampanyadır.

■

Literatur:

Bukow, Wolf-Dietrich (2013): Über die Schwierigkeiten einer Stadtgesellschaft, sich in der Postmoderne auf einen zunehmend globalisierten Alltag einzustellen. In: Wolf-Dietrich Bukow, Markus Ottersbach, Sonja Preissing und Bettina Lösch (Hg.): Partizipation in der Einwanderungsgesellschaft. Wiesbaden: Springer VS, S. 69-106.

Bukow, Wolf-D.; Yildiz, Erol; Rolshoven, Johanna (2022) (Hg.): (Re-)Konstruktion von Urbanität Wisbaden VS-Verlag (im Druck)

Chargesheimer; Böll, Heinrich; Wirdeier, Eusebius (2007): Unter Krännenbäumen. Bilder aus einer Straße. Köln: Schaden-Verlag.

Schroeder, Manuel; Schöning, Werner (Hg.) (2008): Objekt Eigelstein. Sozialfotografische Betrachtung eines Kölner Stadtteils. Opladen, Farmington Hills: Budrich.

Rosa Cañadell

SIEC (Itaca Eleştirel Eğitim Semineri)

Çeviri: PoliTeknik

Savaş Zamanında Barış için Eğitim

Barış için eğitimin her zaman eğitim merkezlerine entegre edilmesi gerekmektedir, savaşın eşliğinde olduğumuz ve tüm çocukların bunu duyduğu günümüzde, bu konuda ısrarcı olmak her zamankinden daha fazla gereklidir.

Ekranlar ve tüm medya bize savaş, silahlardan, çatışmalardan, ölümlerden, mültecilerden bahsediyor... ve öğrencilerimizin kendilerine pek çok soru sorduklarından ve birçok tartışma başlattıklarından eminim. Böylesi zamanlarda okullarımızda barış kültürünü daha da pekiştirmek, savaşların nedenlerini daha derinlemesine incelemek, mevcut çıkarları anlamak ve hayatlarını kurtarmak için ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların dramını anlamak gerektiğine inanıyorum.

Barış için eğitim, insanlar arasında adil ve şiddet içermeyen ilişkiler kurmaya yönelik öğeler barındıran, toplumsal çatışmaları ve silahlı çatışmaları eleştirel bir şekilde analiz etmemizi sağlayan ve anlaşmazlıkların savaş ve ölüm olmadan çözülebileceği bir dünya inşa etmemize yardımcı olan eleştirel ve özgürleştirici bir eğitimidir.

Bunun gerçekleştirilebilmesi için iki hususun ele alınması gerekmektedir:

Bireysel eğitim (her bir öğrencinin bireysel eğitimi ve sınıf içindeki eğitim) ve genel olarak okulun organizasyonundaki karşılıklı ilişkiler.

Anlaşmazlıkların eleştirel analizi ve dünyanın nasıl işlediğinin anlaşılması.

1. Bireysel eğitim çocukların birbirleriyle ilişki kurmalarını ve çatışmaları şiddet içermeyen bir şekilde çözmelerini mümkün kılan değerlerin aktarılmasına ve uygulanmasına dayanmaktadır. Burada söz konusu olan, başkalarıyla eşitlik ve adalet, dayanışma ve empati temelinde etkileşim kurabilmek ve istismar ve ayrımcılığı bir kenara bırakabilmek için deneyim ve düşünceleri paylaşmaktır. Okul, çocuklarımızın ve gençlerimizin sosyalleşmesi için en ayrıcalıklı alanlardan biridir ve tam da bu nedenle eşitlikçi ve destekleyici ilişkileri öğrenmek için ayrıcalıklı bir alandır.

Eğitim ortamı bu yaklaşımların pratiğe dökülmesi için pek çok fırsat sunmaktadır; bu fırsatlardan yararlanmalı ve her öğrencinin barış değerleri ve

tüm insanların hakları temelinde kendi değer sistemini inşa etmesine yardımcı olmalıyız. Sınıf ortamında çalışmamıza yardımcı olabilecek çok sayıda öğretici kaynak bulunmaktadır.

Burada en önemli nokta, sınıf içinde hem öğrenciler arasında hem de öğrencilerle öğretmenler arasındaki ilişkilerin, sadece çatışmaları önlemek için değil, bir barış kültürünün inşa edilmesine yardımcı olmak için de çok önemli olduğudur. Aslında, anlaşmazlıkların şiddet içermeyen bir şekilde ele alınması önemli noktalardan biridir. Söz konusu olan anlaşmazlıklardan kaçınmak değil, anlaşmazlıklar üzerine düşünmek ve onları barışçıl bir çözüm yapmak için bir fırsat olarak kullanmaktır.

Dolayısıyla, bu değerlere uymayan herhangi bir tutuma izin verilmemesi, ayrımcılık, zorbalık, hakaret, taciz, haksızlıklar, dayatmalar, kavgalar vb. ile yüzleşilmesi ve bunların çözüme kavuşturulması önemlidir.

Okul yapısı içindeki genel ilişkiler de oldukça önemlidir. Öğrenciler üzerinde etkili olan yöntemler demokrasi, katılım, tartışma ve uzlaşmadır. Eğitim merkezinde görev alan herkesin öğrenciler için örnek olması ve kendi aralarındaki ilişkilerde de bu örnek olma durumunu sürdürmesi gerekmektedir.

2. Barış için eğitim vermek istiyorsak, **çatışmaların eleştirel analizi ve dünyanın nasıl işlediğinin anlaşılması konularını da irdelememiz gerekmektedir**. Yani öğrencilerin dünyadaki savaş ve şiddetin nedenlerini ve sonuçlarını anlamalarına yardımcı olacak bilgilerin aktarılması gerekmektedir.

Çatışmaların çözümünde şiddetin olumsuz bir yöntem olduğunu açıkça ifade etmeliyiz. Şiddet kullanılması durumunda kazanan mantık ya da adalet değil, güçtür. En güçlü olan mutlaka en iyi olmak durumunda değildir. Diğer yandan, şiddet hiçbir çatışmayı çözmez, sadece gizler. Güç yoluyla empoze ancak güçle sürdürülebilir ve güç el değiştirdiğinde çatışma yeniden ortaya çıkar.

Şiddete başvurmanın sürekli olarak nasıl acı yarattığını ve çoğu zaman önlenmesi amaçlanandan daha fazla soruna yol açtığını incelemeliyiz. Savaş, insanlığa en çok acı çektiren ve çektirmeye devam eden durumlardan biridir

ve sadece ölümler, yaralanmalar, tecavüzler, yerinden edilmeler, açlık vb. getirir. Gerçekte savaşlar, bütün insan haklarının ihlal edildiği ve toplumların bir arada yaşamak için üzerinde anlaştıkları bütün norm ve yasaların çiğnendiği durumlardır. Bu insanın en insanlık dışı ifadesidir.

Geçmişte yaşanmış ve günümüzde yaşanmakta olan savaşların nedenlerini analiz etmek ve bu savaşların arkasında her zaman savaşı başlatmaya karar veren bir azınlığın ekonomik ve/veya iktidar çıkarlarının yattığını, ancak savaşın acısını çekecek olanların bu çıkarlardan yoksun olduğunu görmek gerekir.

Silah üreten çok uluslu şirketlerin etkisini ve insanların çektiği acılar üzerinden nasıl astronomik derecede zenginleştiklerini incelemek önemlidir. Bunun yanı sıra silah endüstrisinin devletten (hepimizin vergileri kullanılarak) çok fazla para aldığını ve bu paranın öldürmek ve yok etmek amacıyla silah üretimine aktarıldığını, söz konusu paraların insanların ihtiyaçlarını çözmeye ayrılabilirliğini ve ayrılması gerektiğini anlatmak gereklidir. Çocuklara, devletlerin kamu kaynaklarını orduları güçlendirmek ve silahlanmayı arttırmak için değil, halkın refahı için kullanmaları konusunda baskı yapmamız gerektiğini açık bir şekilde anlatmalıyız.

Öğrencilerimiz, göçün savaş ve/veya kötü yaşam koşullarının bir sonucu olduğunu anlamalı ve aşağılama ve/veya ırkçılık yerine dayanışma duygularını geliştirmelidir. Kendi ülkelerimizin tarihini, yaşanan iç savaşları ve ülkelerimizden kaçmak zorunda kalan insanların sayısını bilmek, göçmenleri reddetmemizi değil empatiyle karşılamamızı sağlar. Öğrencilerin, sadece Ukrayna'da yaşananların değil, silahlı çatışmaların yaşandığı ve göçmenlerin ve/veya mültecilerin geldiği farklı ülkelerdeki yaşam koşullarının farkında olmaları gerekmektedir.

Sonuç olarak, barışın adaletle ilişkilendirilmesi gerekir. Eşitsizliğe, sömürüye, yoksulluğa ve hak mahrumiyetine ancak büyük polis güçleri ve güç kullanımı ile tahammül edilebilir. Çatışmaları önlemenin en net yolu, nerede

yaşarlarsa yaşasınlar herkes için insana yakışır yaşam koşullarını mümkün kılmaktır. Öğrencilerin, zorunlu eğitim, sosyal adaletsizliği ve şiddeti net bir şekilde reddederek ve toplumu daha iyiye doğru etkilemeye istekli olarak tamamlamalarını sağlamalıyız.

Son olarak, güncel meseleler üzerine kısa bir değerlendirme. Bütün savaşlar gibi Ukrayna'daki savaş da son derece karmaşıktır, bu nedenle öğrencilerimize "iyi adamlar ve kötü adamlar" gibi basit bir yaklaşımda kalmamaları, çatışmanın tarihsel köklerini ve temel nedenlerini öğrenebilmeleri için gerekli araçları sağlamalıyız. Hem Rus işgalini hem de NATO ve AB'nin bu savaştaki rolünü eleştirel bir şekilde analiz etmeliyiz.

Medyada ve sosyal ağlarda yayılan sahte haberleri ve yanlış bilgilendirmeyi analiz etmeleri ve ağlarda dolaşan nefret söylemlerini tespit edip reddetmeleri için öğrencilerimize yardımcı olmalıyız.

Öğrencilerin sadece Ukrayna'da silahlı bir çatışma olmadığını, şu anda en az 34 ülkenin savaş halinde olduğunu ve Ukrayna'da olduğu gibi her yerde en çok acı çekenlerin sivil halk, özellikle de kadınlar ve çocuklar olduğunu bilmeleri de önemlidir.

Sözün kısası, çocuklarımızı ve gençlerimizi, son derece eşitsiz ve adaletsiz bir dünyanın değiştirilmesi gerektiği inancıyla eğitmek ve şiddetin asla ileriye götüren bir yol olmadığını onlara anlatmak, barış için çalışmanın en iyi yoludur.

■

Rosa Cañadell
Psikoloji Mezunu ve Öğretmen.
Köşe yazarı.
SIEC (Itaca Eleştirel Eğitim Semineri) kurucu üyesi.
Kamu eğitimi savunucusu aktivist.

Çeviri: PoliTeknik

Wolfgang Bittner

Ukrayna'da Vekâlet Savaşı

Dönemin ABD Başkan Yardımcısı Joseph Biden, Cambridge/Massachusetts'te bulunan Harvard Kennedy Okulu'nda, Ekim 2014'te yaptığı bir konuşmada şu sözlerle böbürlenmiştir: “Biz Putin'i basit bir seçimle karşı karşıya bıraktık: Ukrayna'nın egemenliğine saygı duyun, aksi takdirde giderek keskinleşen sonuçlarla yüzleşin¹”. O sıralar ABD tarafından uzun süre hazırlıkları yapılan Kiev darbesi - Ukrayna'nın egemenliği ihlal edilerek - çoktan gerçekleşmiş, Doğu Ukrayna'da iç savaş başlamıştı ve ABD Başkanı Barack Obama önde gelen Avrupalı politikacılara Rusya'ya ağır yaptırımlar uygulamaları için baskı yapıyordu.

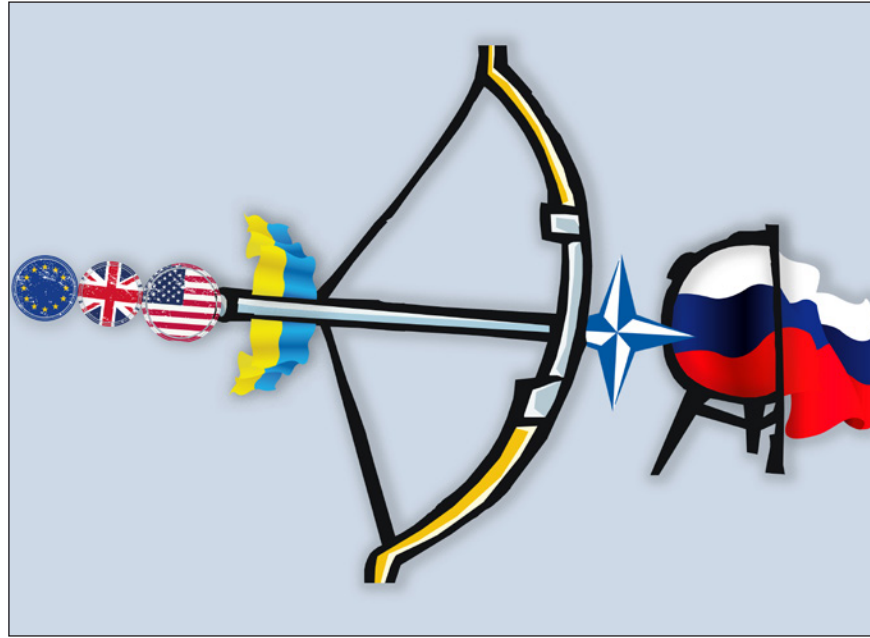
Biden'e göre bu yaptırımların sonuçları “sermayenin Rusya'dan çekilmesi, yabancıların doğrudan yatırımlarının adeta durması, rublenin dolar karşısında tarihsel değer kaybına uğraması ve Rus ekonomisinin durgunluğun eşiğine savrulmasıydı²”. Amaç Batılı sermaye çıkarlarına uymaması halinde Rusya'nın mahvedilmesi idi. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin buna karşı çıkınca, bir sonraki hedef Moskova'da rejim değişikliği olarak belirlendi. O günden beri bu hedef için çalışıldı ve çalışmaya da devam ediliyor.

Yaptırımlar türlü bahanelerle sürekli artırıldı, Ukrayna silahlandırıldı ve Avrupalı, özellikle de Alman siyasetçi ve gazetecilerin katkılarıyla Rusya'ya karşı yürütülen ve hayal edilemeyecek boyutlara varan tam anlamıyla bir cadı avı başladı. Joseph Biden Mart 2021'de Putin'e katil dedi³. Ama alışılmış bütün diplomatik geleneklere ters düşen bu uygunsuz sözler yeni değildi.

Henüz 1983'te Ronald Reagan Sovyetler Birliği'ni - o dönem birçok ABD'li siyasetçiyi de dehşete düşürerek - doğrudan doğruya “kötülüğün imparatorluğu” ilan etti⁴. Böylece Sovyetler Birliği'ne ve akabinde Rusya'ya ve ABD'nin egemenlik taleplerine karşı koyan devlet başkanına karşı her türlü saldırganlık ve yaptırım dünya kamuoyunun gözü önünde gerekçelendirilmiş oluyordu. Bu Batılı politikacılar ve medya için hiç söz konusu olmadı.

Onlar için gündeme gelmeyen bir diğer şey, ABD'nin Orta Doğu'yu ateşe verdiği ve senatör, dış siyasetçi ve başkan yardımcısı olarak Josep Biden'in son on yılların bütün çatışma ve savaşlarının sorumlularından biri olduğudur.

Rusya yıllardır devasa bir askeri güç tarafından çevrelenmiş durumda. Şimdi de İsveç ve Finlandiya da NATO'ya

katılırsa, çember tamamlanmış oluyor. Güvenlik garantileri için haklı istekleri karşılanmayan Vladimir Putin için ABD ve Büyük Britanya Ukrayna'ya modern silahlar gönderdiğinde kırmızı çizgi aşılmış oldu. Bu silahlar ayrılıkçılara, ama ayrıca bilinçli bir biçimde Rusça konuşan azınlık mensubu sivilere karşı kullanıldı ve bunlar Rusya için de önemli bir tehdit oluşturunuyordu.

Ukrayna'da 24 Şubat 2022'den bu yana artık sadece bir iç savaş hakim değil, Rusya Ukrayna'ya girdi. Bu olay karşısında, dünya barış düzenini yıkan ve istediğini yapan ABD'yi on yıllardır

yazıyordu: “Savaşa hayır”, “Ukrayna'yı kurtarın”, ama aralarında “Putin'i durdurun” ve “katil Putin” de vardı. Jeopolitik bir olay giderek kişileştirildi, nefretler kanallı edildi - CIA'nın halkla ilişkiler uzmanları iyi iş çıkarmıştı. Görünüşe göre protestocuların farkına varmadığı ve gösteriyle aynı saatlerde toplanan Alman parlamentosu, milyarlarca vergi gelirini savaş ve silahlanma için hazır bulundurmaya kabul ediyordu.

Rusya tarafından Ukrayna'ya karşı yürütülen savaşın Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51. maddesine göre ne derece varoluşsal bir tehdit karşısında

**NE HALE GELDİK? SİLAHLANMA İÇİN FAZLADAN YÜZ MİLYAR AVRO!
ESKİSİNDEN DAHA BÜYÜK BİR ENFLASYON YAŞANACAK, SOSYAL İŞLER, EĞİTİM-
ÖĞRETİM VE SANAT İÇİN ÖDENEKLER DAHA DA AZALACAK, YOKSULLAR DAHA DA
YOKSULLAŞACAK, BİRÇOK İŞYERİ YIKIMLA KARŞI KARŞIYA KALACAK.**

izlemekle yetinenlerin, neredeyse bunların tamamının feryatları yükselmeye başladı. Aslında Ukrayna'nın kendi devlet içi çatışması ABD ile Rusya arasında, Ukrayna'nın yıpratıldığı bir vekâlet savaşına dönüştü ve Almanya buna dahil oldu. Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock 25 Şubat 2022'de Rusya'nın mahvedilmesi gerektiğini açıklayarak, Biden'in politikalarına katılmış oldu⁵.

Aylardan beridir acıma duygumuza harekete geçiren hiç görülmemiş yoğunluktaki sığınmacı öyküleriyle ve çocuklu annelerin ağladığını gösteren resimlerle muhatap ediliyoruz. 26 Şubat 2022'de, Berlin'de, iyi örgütlenmiş, izinli ve 100.000'i aşkın katılımcıyla bir gösteri düzenlendi, çoğu katılımcı samimi bir şekilde savaşa karşı ve barıştan yana tavır alıyordu. Dövizlerde şunlar

nefsi müdafaa olduğu şu ana kadar incelenmemiştir, bu konu tabudur. Ancak günümüze dek süren ve 24 Şubat'ta şiddete dönüşen art niyet, saldırganlık ve askeri tehdit dikkate alınmalıdır. Rusya on yıllar boyunca zorbalığa uğradı, yaptırımlara maruz kaldı, hakarete uğradı, Putin aşağılandı ve karalandı.

Şimdi de basında Putin'in biyolojik ya da kimyasal ve hatta nükleer silah kullanabileceğini, onun öngörülemez, hatta deli olduğunu okumak ve dinlemek mümkün. Putin'in ağır kanser hastası olduğu söylentisini yaydılar. Ardından Moskova'da bir darbe hazırlığı olduğu yazıldı. Birçok isnat, art niyet ve karalama. Rus ordusu korkunç vahşetlerin sorumlusu yapıldı ve yüzlerce kez tekrarlandıktan sonra varsayımlar gerçeğe dönüştü.

Ancak Ukrayna hükümetine ve Batı medyasına güven olmaz. Gerçeklik farklı, çünkü Kiev ve başka yerlerde sözde sabotajcı avına başlandığını, muhalif siyasetçi ve gazetecilerin katledildiğini ve Ukrayna ordusu, milliyetçi gönüllü taburları, paralı askerler ve fanatik Bandera yanlılarının⁶ ABD, Büyük Britanya ve ayrıca Almanya tarafından modern silahlarla donatıldığını öğreniyoruz.

“Cephe hattından” her gün daha da korkunç haberler geliyor. Siviller arasında yüzlerce ölü, milyonlarca sığınmacı, yıkım ve acı. Aynı biçimde Alman Başbakanı Olaf Scholz'un 27 Şubat tarihli, fiilen nefret dolu, bir Alman şansölyesine yakışmayan, Rusya'ya ve başkanına savaş ilan ettiği hükümet açıklaması da korkunçtu. “Bu Putin'in savaşı” ne demek, o “soğukkanlılıkla bir saldırı savaşı başlattı” deniyor, Scholz'a göre Ukrayna'dan gelen fotoğraflar “Putin'in bütün vicdansızlığını ortaya koyuyor”, “Putin gibi savaş tetikçilerine” sınır koyulmalı diyor. bunu dünyaya yaymak, Ukrayna'daki savaş durumunu olgulara uygun bir şekilde sağduyulu ele almak noktasında bir beceriksizliktir. Göründüğü kadarıyla Alman başbakan kendisi için ABD gizli servislerinin, Beyaz Saray'ın ve NATO'nun belirlediklerini tekrarlıyor. Ve Alman hükümetine sözde yetersiz desteği nedeniyle ağır hakaretler yağdıran ve çoktan sınır dışı edilmesi gereken Ukrayna büyükelçisi parlamentoda alkışlanıyordu. Burada bariz bir şekilde öne çıkan şey kendini inkâr ve egemenlik eksikliğidir. Sadece son aylarda değil, uzun süredir beceriksiz, ideolojikleştirilmiş ya da yolsuzluğa savrulmuş siyasetçiler, ettikleri yemine uygun davranıp halkın refahı için hizmet etmek yerine, varoluşsal tehdit ifade eden kararlara imza atıyor.

Ne hale geldik? Silahlanma için fazladan yüz milyar avro! Eskisinden daha büyük bir enflasyon yaşanacak, sosyal işler, eğitim-öğretim ve sanat için ödenekler daha da azalacak, yoksullar daha da yoksullaşacak, birçok işyeri yıkımla karşı karşıya kalacak. Buna karşın ABD ekonomisi oluşan boşluğu dolduracak ve çevreye zararlı ve pahalı kaya gazını Almanya'ya satacak. ABD ve vasalları Rusya'yı boğmak ve Moskova'da bir rejim değişikliğini tetiklemek için ellerinden geleni yapacak. Joe Biden ve azmettiricileri hedeflerine neredeyse ulaştı - Alman hükümeti ve medyasının katkılarıyla. Ancak Rusya bir nükleer güçtür ve ABD'nin Almanya'daki askeri tesisleri Rus hava kuvvetlerinin nişangâhında bulunuyor.

¹ www.youtube.com/watch?v=JL07uKVarB8 (24.5.2022).

² agy.

³ www.zeit.de/politik/ausland/2021-03/joe-biden-wladimir-putin-us-wahl-manipulation-moerder

⁴ Ronald Reagan 1983: „Evile empire“, 10.03.2013 (Friedensratschlag) (ag-friedensforschung.de)

⁵ www.youtube.com/watch?v=r2Vskc9XxmY

⁶ Stepan Bandera (1909-1959), Alman Wehrmach ile işbirliği yapmış Ukraynalı bir faşist ve katliamcı.

Johanna Gütlich ve Judith Kaiser

“Çocukluk Dönemi Bilimleri ve Çocuk Hakları” Bölümü’nde yüksek lisans öğrencileri - Magdeburg-Stendal Yüksekokulu

Çeviri: PoliTeknik

Almanya’da Çocuk Hakları Okulları

“Çocuk Hakları Okulları” tanımı, UNICEF ya da Almanya Çocuk Yardımları Kurumu’nun (Deutsches Kinderhilfswerk e.V. - DKHW) günlük okul yaşantısında çocuk haklarını uygulayan ve birebir yaşayan okullara verdiği bir sertifikadır. Hedef çocuk haklarını günlük okul yaşantısına sabitlemek ve tüm aktörler tarafından onlara aynı ölçüde saygı gösterilmesini sağlamaktır (bkz.: UNICEF). Çocuk Hakları Okulları bu noktada 1989’da kabul edilen BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki çocuk haklarına atıfta bulunuyor. Çocuk haklarını çocuklara tanıtmak ve onlara çocuk haklarına uymanın ne ifade ettiğini göstermek için, hem öğretmenler hem de çocuklar eğitiliyor. Proje bu anlamda insan hakları eğitimi ile aynı hedefleri izliyor, tümünde çocuk okullarını sertifikalandırmak olanaklı değil. Söz konusu eyaletin kültür bakanlığının UNICEF ya da DKHW ile bir sözleşme imzalamış olması esas alınıyor. Programın bakanlıklarda yer edinmesi ile UNICEF Çocuk Hakları Okulları’nın kalıcı olarak sağlamlaştırılmasını amaçlıyor (bkz. agy.; bkz.: Deutsches Kinderhilfswerk e.V. 2018). Kaç okulun bu statüde olacağına dair sabit bir hedef UNICEF tarafından belirlenmedi. Websitesine göre hedef “2030’a kadar federal ölçeğe, 16 eyalette olabildiğince çok ilkokulu ve örgün eğitimin ileri kademelerindeki okulları bu program için kazanmak” (UNICEF).

Bu yönde bir pilot proje Kuzey-Ren Vestfalya eyaleti ilkokullarında uygulandı. Education-Y aracılığıyla devamı yapıldı. Bu esnada proje federal ölçeğe genişletildi ve tüm okul türleri için geliştirildi.

Öğrenciler ve öğretmenler yaklaşık bir yıl içerisinde tamamlanması gereken yedi kademeli bir alıştırmadan geçiriliyor. UNICEF ile yapılan görüşmede bu sürenin çok kısa olduğu belirtildi. Bu nedenle her okul öğrenim içeriklerini nitelikli bir biçimde uygulamak için gerek duyduğu zamanı kendine ayıracak şekilde süre uzatıldı. Alıştırma aşamasının tamamlanmasıyla birlikte okullara “Çocuk Hakları Okulu - Biz Çocuk Haklarını Yaşıyoruz” kalite mührü veriliyor (bkz.: agy.). Kalite mührünün ardından UNICEF okullardan çekiliyor ve artık yalnızca danışman olarak yanlarında yer alıyor. Eyalet kültür bakanlıkları da danışman olarak yanlarında bulunuyor. İşbirliği için anlaşmaya varıldığında bunlar da eğitim alıyor.

Almanya Çocuk Yardımları Kurumu’nun Çocuk Hakları Okulları’nın değerlendirilmesi

Almanya Çocuk Yardımları Kurumu’nun Çocuk Hakları Okulları projesi için, çocuk haklarının ilkokullarda kalıcılaştırılmasındaki başarı derecesi ve gerilim alanlarını açığa çıkarmak üzere

Demokratik İlerleme ve Sosyal Entegrasyon Enstitüsü 2021’de bir değerlendirme hazırladı. Yazarlar nitelikli çalışanlar, ebeveyn ve çocuklar ile yapılan nicel ve nitel anketler aracılığıyla projenin gerek başarı gerekse de başarısızlığı için farklı etmenler saptadı.

Projenin gelişmeye devam etmesi için hem proje organizasyonunda hem de okullarla işbirliği yaparken şu noktalara dikkat edilmeli. Burada şimdi yalnızca sürdürülebilirlik konusu için önemli görünümeler ele alınacaktır.

Proje genel olarak uzmanlar ve ebeveynler tarafından oldukça olumlu değerlendirildi, ancak Korona pandemisi ve neden olduğu kısıtlamalar ve okul kapatmalarında çocuk haklarının proje okullarında sabit bir yer edinmesinin ne derece kişilere bağlı olduğu ve tüm potansiyellerin henüz kullanılmadığı

tehlikesi içerdiği belirtiliyor. Böylesi bir durum tüm katılımcılar bilgilendirildiğinde, beraber çalışabildikleri ve demokratik ilkeler uygulandığında ve çocukların önünde hayata geçirildiğinde etkisizleştirilebilir. (bkz.: agy., S. 48 ve akabindeki sayfa)

Çocuk haklarını okulda kalıcı hale getirmek için yapılan çalışma kişilere bağlı olmamalı, aksine öğretmen kurulumunun tüm üyeleri tarafından üstlenilmeli ve örgütsel belleğin bir parçası olmalıdır, öyle ki ekipte yaşanan personel değişikliği ve fikir ayrılıklarına bu çalışmayı dikkate almak ve korumak doğal olsun (bkz.: agy., S. 40).

Buna aynı zamanda, ister çocuk hakları okulları projesine katılım, ister özel olarak başlatılan projeler yoluyla olsun, çocuk haklarının okullarda salt noktasal olarak uyumlu olması da dahildir.

ortaya çıktı (bkz.: Walther ve Nentwig-Gesemann 2021, 23, 63).

Görüşlerinin dikkate alınması sorusu karşısında çocukların yaklaşık %30’u, karar alınırken görüşlerinin dikkate alındığı ifadesine katılmıyor ve %40’ı sonuçta büyüklerin karar verdiği ifadesini onaylıyor. Buna karşın yetişkinlerin %96’sı “çocukların görüşlerini serbestçe açıkladıklarını [açıklayabildiklerini] ve gereksinimlerinin ciddiye alındığını” (agy., S. 17) onaylıyor. Sonuçta uygulaması kolay ve basit çözümler olduğunda çocukların çıkarlarının algılanabileceği belirtiliyor (bkz. agy., S. 45).

Eğer kendisine Çocuk Hakları Okulu adı veren bir okulda katılım ve ifade özgürlükleri kısıtlanıyor ve tamamen ciddiye alınmıyorsa, o zaman çocukların bu haklara saygı gösterildiğini nasıl öğrenebilecekleri sorusu gündeme geliyor.

Kendisini Çocuk Hakları Okulu olarak adlandıran bir okulda katılım ve ifade özgürlüğüne (BM-Çocuk Hakları Sözleşmesi, madde 12 ve 13) tam olarak saygı gösterilmiyorsa ve bu haklar kısıtlanıyorsa, çocukların bu haklara saygı gösterildiğini nasıl öğrenebilecekleri sorusu ortaya çıkmaktadır. Nitelikli ankette bir taraftan projeye katılımın ve okula çocuk haklarını yerleştirmenin büyük ölçüde çalışan kişilere bağlı olduğunu gösteren bir gerilim alanı saptandı (bkz.: agy., S. 35). Bu durumun, diğer profesyoneller tarafından dışlanma ve işbirliğinden mahrum bırakılma

Bu şekilde “çocuk hakları gönüllü bir ek ya da lüks konu” olarak işaretlenir ve belirli koşullarda bu konu için yeterince zaman bulunmaz [...] Çocuk hakları bazlı [o] çalışma okulların ve derslerin keşif konusu olarak kavranmalıdır” (agy., S. 46). BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 2. maddesi ile tüm taraf devletlerin çocuk haklarına saygı göstermeyi ve bu hakları uygulamayı taahhüt ettikleri unutulmamalıdır (BM Çocuk Hakları Sözleşmesi madde 4).

Öğretmenlerin yükseköğrenimleri esnasında çocuk haklarıyla temas etmemeleri UNICEF tarafından eleştiriliyor. Buna göre henüz öğretmenlik eğitimi yönetmeliği aracılığıyla çocuk haklarıyla yoğun ilgilenmeye başlamaları gerekiyor. Bu hakların derslerde daha fazla dikkate alınması için bu yolla ilk temelin atılmış olacağı belirtiliyor. Çocuk haklarının konu edilmesi ve bunlara uyulmasının öğrenci ve öğretmen ilişkisinde iyileşmeler sağladığı Hessen eyaletindeki Çocuk Hakları Okulları’nda saptandı. Burada ilişkilerin daha değerli olduğu ve birbirine daha fazla saygı duyulduğu saptandı (bkz.: Student, Gebhard ve Krappmann 2014, S. 45).

Şimdi de Çocuk Hakları Okulu olarak sertifikalandırılmanın ne tür sürdürülebilir etkileri olduğu sorusu ön plana çıkıyor. UNICEF Çocuk Hakları Okulu program asistanı ile yapılan görüşmede, insan hakları okullarının kontrolü için henüz tamamlanmış bir taslak bulunmadığı belirtildi. UNICEF şu anda eyalet kültür bakanlıkları işbirliğiyle

bir taslak hazırlama sürecinde. Okulların en geç üç yıl içerisinde denetlenmesi öngörülüyor. Bu denetlemenin ardından okulun yeniden sertifikalandırılması mümkün. Belirlenen hedeflere ulaşılamaması ya da derslerde çocuk haklarının aksatılması durumunda kalite mührünün iptali söz konusu. DKHW websitesinde Çocuk Hakları Okulları sürecinin gelecek yıllar için bir eylem planı hazırlanmasını da içerdiği belirtiliyor (bkz.: Deutsches Kinderhilfswerk e.V. 2018).

Çocuk Hakları Okulları projesinin hem UNICEF hem de DKHW tarafından yürütülüyor olması nedeniyle okulların ilgisini çekmek için her iki proje birbiriyle rekabet halinde. Ancak çocuk hakları bir rekabetin nesnesi olmamalı. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 42. maddesi uyarınca tüm çocuklar sahip oldukları haklar üzerine bilgilendirilmeli, yalnızca Çocuk Hakları Okulları’na devam edenler değil. Öte yandan insan hakları da genel olarak aktarılmalı, ancak bu okullarda bu hakların öğretilmesi dikkate alınmıyor. UNICEF birçok okulun kalite mührünü kendini okul olarak tanıtmak için bir motivasyon olarak gördüğünü biliyor. Buna rağmen UNICEF çok sayıda okulun alıştırmalardan geçmeyi istemesini ve çocuk haklarıyla yakından ilgilenilmesini olumlu karşılıyor. Çocuk haklarının okullara yerleştirilmesi için Çocuk Hakları Okulları’nın iyi bir tasarı olduğu belirtilmeli. Ancak o, kültür bakanlıkları ile sözleşme imzalanması gerekliliği nedeniyle resmi engellerle bağlantılı. Ek olarak bu okulların desteklenmeye devam edilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir. Öğretmen ve öğrenci grubundaki değişiklikler nedeniyle çocuk haklarına ilişkin bilginin ve günlük uygulamanın düzenli olarak tazelenmesi gerekiyor, aksi takdirde Çocuk Hakları Okulları iyi bir fıkirdir, ancak uygulamada henüz olgunlaşmamıştır.

Kaynakça:

- Deutsches Kinderhilfswerk e.V.** (2018): "Deutsches Kinderhilfswerk bietet Grundschulen Teilnahme am Modellprojekt "Kinderrechteschule" an. <https://www.dkhw.de/presse/schlagzeilen-archiv/schlagzeilen-details/deutsches-kinderhilfswerk-bietet-grundschulen-teilnahme-am-modellprojekt-kinderrechteschule-an/>. - aufgerufen am 08.06.
- Student, Sonja / Gebhard, Jasmine / Krappmann, Lothar** (2014): Die Beziehung von Schülern und Lehrern in Kinderrechteschulen. Ein Blick in das Modellschulnetzwerk für Kinderrechte in Hessen. In: Prengel, Annedore / Winkhofer, Ursula (Hg.): Kinderrechte in der Praxis pädagogischer Beziehungen. 1. Band Praxiszugänge. Berlin (Toronto): Barbara Budrich.
- UNICEF** (o. J.): Schulen leben Kinderrechte. <https://www.unicef.de/informieren/schulen/kinderrechteschulen>. - aufgerufen am 07.06.2022.
- Walther, Bastian / Nentwig-Gesemann, Iris** (2021): Gelingensbedingungen einer nachhaltigen Verankerung von Kinderrechten in der Grundschule. Evaluationsbericht. Schriftenreihe des Deutschen Kinderhilfswerkes e.V. - Heft 8. Hg. v. Deutsches Kinderhilfswerk e.V. DESI - Institut für Demokratische Entwicklung und Soziale Integration. Berlin.

© illüstrasyon: Ömer Yapraklıran

JULIAN ASSANGE